

TASEKIRJA TILIKAUDELTA 2011

OP-Asuntoluottopankki Oyj

Tasekirjan sisällysluettelo

sivu	
1	Toimintakertomus
11	Tuloslaskelma ja tase
12	Rahoituslaskelma
13	Oman pääoman muutoslaskelma
14	Tuloslaskelman ja taseen liitteenä annettavat tiedot
15	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
25	Vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan periaatteet
36	Liitetiedot
49	Hallituksen allekirjoitus ja tilintarkastajien merkintä suoritetusta tarkastuksesta
50	Tilintarkastuskertomus
51	Luettelo kirjanpito- ja tosittelu-aineistista, tosittelu-aineistien lajeista sekä selvitys niiden säilytystavoista

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (OPA) luottokanta kasvoi 7 535 miljoonaan euroon (5 008)¹. Yhtiön luottokantaa kasvatettiin maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuussa merkittävästi ostamalla asuntovakuudellisia luottoja OP-Pohjola-ryhmän jäsenpankeista OPAn taseeseen. OPA laski liikkeeseen huhtikuussa yhden nimellisarvoltaan 1 000 miljoonan euron ja heinäkuussa yhden nimellisarvoltaan 1 000 miljoonan euron kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjalainan. Volyymikasvun ansiosta pankin tulos ennen veroja nousi 10,3 miljoonaan euroon (4,8). OPAlla oli vuoden lopussa järjestämättömiä saamia yhteensä 2,1 miljoonaa euroa (1,4). Tilikauden aikana ei kirjattu saamiskohtaisia arvonalentumisia.

OPA osana OP-Pohjola-ryhmää

OPA kuuluu OP-Pohjola-ryhmään, joka on johtava suomalainen finanssiryhmä. Se koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP-Pohjola osk:sta (aikaisemmin OP-Keskus osk) tytäryhtiöineen. OP-Keskus osk:n toiminta uudelleenorganisoitiin 1.1.2011 alkaen siten, että OP-Pohjola-ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaa keskusyhteisöstä erillinen, OP-Pohjola osk:n kokonaan omistama palveluyhtiö OP-Palvelut Oy. OP-Keskus osk:n nimi muutettiin OP-Pohjola osk:ksi. OP-Pohjola osk toimii koko OP-Pohjola-ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

OPA on OP-Pohjola osk:n kokonaan omistama tytäryhtiö ja sen jäsenluottolaitos. OP-Pohjola osk ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat osuuspankkien yhteenliittymän, josta säädetään laissa osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja laissa talletuspankkien yhteenliittymästä. Lakien mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu yhteisvastuun piiriin.

OPA on asuntorahoitukseen erikoistunut kiinnitysluottopankki, jonka toiminta-ajatuksena on joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskulla hankkia OP-Pohjola-ryhmään edullista jälleenrahoitusta joukkovelkakirjalainamarkkinoilta. OPAlla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa eikä omaa palveluverkostoa. OPA laskee liikkeeseen laissa kiinnitysluottopankkitoiminnasta säädetyt kiinteistövakuudellisia joukkovelkakirjalainoja.

Joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetettavat asuntoluotot OPA pääsääntöisesti ostaa OP-Pohjola osk:n jäsenpankeilta. Asiamiesopimuksen tehneet osuuspankit ja Helsingin OP Pankki Oyj voivat myös OPAn asettamien ehtojen puitteissa myöntää luottoja suoraan asiakkailleen OPAn lukuun. Asiamiespankit myös hoitavat asiakassuhteet ja luottojen hallinnoinnin paikallisesti.

Toimintaympäristö

Maailmantalous kasvoi keskimäärin hyvää vauhtia vuonna 2011. Talouskehitys heikkeni kuitenkin vuoden aikana selvästi ja se oli epävarmuuden sävyttämää ja epätasaista. Euroopassa talouden vauhti hidastui vuoden loppua kohti velkakriisin aiheuttaman epävarmuuden varjostamana.

Suomen talous kasvoi kohtuullisesti vuonna 2011. Hyvän alkuvuoden jälkeen talouden tunnelmat synkenivät jyrkästi loppuvuonna velkakriisin aiheuttaman epävarmuuden vuoksi. Tämä ei kuitenkaan heijastunut voimakkaasti kotitalouksien kulutus- ja investointipäätöksiin. Vienti sen sijaan hidastui loppuvuonna selvästi.

1) Suluissa on vertailuluku vuodelta 2010. Tuloslaskelma- ja muiden kertymätyyppisten lukujen osalta vertailuna on tammi-joulukuun 2010 luku. Tase- ja muiden poikkeileikkaustyyppisten lukujen osalta vertailuna on edellisen tilinpäätöksen (31.12.2010) luku.

Rahoitusmarkkinoilla vuosi 2011 oli euroalueen velkakriisin sävyttämä. Euribor-korot kääntyivät alkuvuoden nousun jälkeen laskuun kesällä ja ne ovat poikkeuksellisen matalalla.

Matalat korot ja kuluttajien luottamus tukivat asuntoluottojen kasvua Suomessa. Kokonaisuutena pankkien luotto- ja talletuskannat jatkoivat maltillista kasvuaan vuonna 2011.

Sijoitusmarkkinoilla valtiolaina- ja talouskasvuhuolien aiheuttamat epävarmuudet nousivat katsauskauden lopussa.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tilikauden aikana luottokantaa kasvatettiin ostamalla asuntoluottoja OP-Pohjola-ryhmän jäsenpankeista yhteensä 3 718 miljoonalla eurolla. Huhtikuussa OPA laski liikkeeseen järjestyksessä viidennen ja heinäkuussa kuudennen kansainvälisille markkinoille suunnatun kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjalainan. Emissioiden koko oli kumpikin 1 000 miljoonaa euroa. Lainojen vakuutena ovat osuuspankeilta ostetut asuntoluotot. Standard & Poor's Rating Services ja Moody's Investor Services myönsivät liikkeeseen lasketuille Covered Bondeille kummallekin parhaan luottokelpoisuus-luokituksensa (AAA ja Aaa). Lainat on laskettu liikkeeseen uuden lain kiinnitysluottopankkitoiminnasta (688/2010) alla, joka tuli voimaan 1.8.2010.

Joulukuussa 2011 tehtiin päätös merkittävän, liiketoimintaa tukevan järjestelmäkehityshankkeen käynnistämisestä vuonna 2012. Hankkeen arvioidaan olevan noin 2 miljoonan euron arvoinen.

OPA kirjasi lokakuussa ensimmäistä kertaa tuloslaskelmaansa saamisryhmäkohtaisen arvonalentumisen 358 tuhatta euroa. Saamiskohtaisia arvonalentumisia ei kirjattu vuodelle 2011.

Tuloskehitys

OPAn keskeiset tuloserät kehittyivät vuonna 2011 seuraavasti:

Miljoonaa euroa	1-12/2011	1-12/2010
Tuotot		
Korkokate	24,1	16,4
Palkkiotuotot, netto	- 10,2	- 8,5
Sijoitustoiminnan nettotuotot	0,5	0
Yhteensä	14,4	7,9
Kulut		
Henkilöstökulut	0,3	0,3
Muut hallintokulut	2,1	1,4
Liiketoiminnan muut kulut	1,4	1,4
Yhteensä	3,7	3,1
Saamisten arvonalentumiset	- 0,4	-
Tulos ennen veroja	10,3	4,8

OPAn tulos ennen veroja nousi 10,3 miljoonaan euroon (4,8). Luottokannan kasvu paransi OPAn korkokatetta ja tulosta.

Asiamiespankeille maksettavista palkkioista johtuen nettopalkkiotuotot olivat selvästi negatiiviset. Palkkiotuotot kasvoivat 3,6 miljoonaan euroon (2,7) ja palkkiokulut 13,8 miljoonaan euroon (11,2). Palkkiokulut olivat pääosin OP-Pohjola-ryhmän jäsenpankeille maksettuja palkkioita OPAn asuntoluottojen asiamiespalveluista.

Pankin kulut kasvoivat 3,7 miljoonaan euroon (3,1). Kulujen kasvu johtui pääasiassa tietojärjestelmäkuluista ja uuden joukkovelkakirjalainaohjelman perustamiseen liittyvistä asiantuntijakuluista.

OPA ei kirjannut kertomusvuonna luottojen saamiskohtaisia arvonalentumisia.

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Pankin tase oli vuoden lopussa 7 912 miljoonaa euroa (5 191). Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009
Tase	7 912	5 191	4 555
Saamiset asiakkailta	7 535	5 008	4 360
Saamiset luottolaitoksilta	82	62	55
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 423	3 287	3 311
Velat luottolaitoksille	2 070	1 640	1 000
Oma pääoma	256	159	140
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	4	10	15

Luottokannan kehitys

Aikaisemman Kiinnitysluottopankkilain mukaan joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi kelpoisia ovat luotot, joiden pääoma on enintään 60 prosenttia luoton vakuuden käyvästä arvosta (LTV 60 %). Kuitenkin osa vakuuskannasta, enintään 1/6, voi olla luottoja, joiden LTV on suurempi kuin 60 prosenttia. Uuden lain mukaan joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi kelpoisia ovat luotot, joiden pääoma on enintään vakuuden käypä arvo (LTV 100 %). Vakuudeksi merkittävästä luotosta enintään LTV 70 % vastaava määrä voidaan laskea joukkovelkakirjalainan vakuuksien kokonaismäärään. Lisäksi joukkovelkakirjalainojen vakuutena olevien luottojen kirjanpitoarvon tulee aina ylittää liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo.

Saamiset asiakkailta eli luottokanta kasvoi kertomusvuoden aikana 7 535 miljoonaan euroon (5 008). Kasvu johtui OP-Pohjola-ryhmän jäsenpankeista ostetuista luotoista. Vuoden vaihteen luottokannasta 99 (99) prosenttia oli myönnetty kotitalouksille ja 1 (1) prosenttia asuntoyhteisöille.

Lainakanta koostui yli 140.000 lainasta, joiden keskipäivä oli noin 53 tuhatta euroa. Lainojen vakuuksina on asumistarkoitukseen käytettäviä kiinteistöjä ja asunto-osakkeita. Kaikki vakuudet sijaitsevat Suomessa.

Varainhankinta

Pankin varainhankinnan perustan muodostavat kiinteistövakuudelliset joukkovelkakirjalainat, joiden vakuutena toimivat asuntoluotot. Kertomusvuonna liikkeeseen laskettiin kaksi kansainvälisille markkinoille suunnattua kiinteistövakuudellista joukkovelkakirjalainaa eli Covered Bond:ia, nimellisarvoltaan kumpikin 1 000 miljoonaa euroa.

Kaikkiaan yleiseen liikkeeseen laskettuja joukkovelkakirjalainoja oli tilikauden päättyessä viisi ja niiden kirjanpitoarvo oli 5 423 miljoonaa euroa (3 287).

Joukkovelkakirjalainojen lisäksi OPA rahoitti toimintaansa Pohjola Pankki Oyj:stä (Pohjola) nostetuilla rahoitusluotoilla. Taseen erä velat luottolaitoksille 2 070 miljoonaa euroa (1 640) koostui näistä rahoitusluotoista. OPA sijoittaa myös lyhytaikaisen kassaylijäämänsä Pohjolaan. Vuodenvaihteessa lyhytaikaiset sijoitukset olivat 82 miljoonaa euroa (62).

Oma pääoma

Oman pääoman määrä kasvoi 256 miljoonaan euroon (159). Omaa pääomaa kasvatettiin maaliskuussa 50 miljoonalla eurolla ja lokakuussa 40 miljoonalla eurolla OP-Pohjola osk:n tehtyä yhtiöön lisäajoituksia. Kertyneet voittovarot olivat vuoden vaihteessa 21 miljoonaa euroa (14).

Omat varat ja vakavaraisuus

OPAn vakavaraisuussuhde oli vuoden vaihteessa 9,0 prosenttia (9,7).

OPAn vakavaraisuus lasketaan nk. Basel II säännösten mukaisesti. Luottoriskin vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa siirryttiin käyttämään luottoriskin sisäisten luokitusten menetelmää (IRBA) vuoden 2011 lopun vakavaraisuuslaskennasta alkaen. Operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Vertailuluvut ennen 31.12.2011 on esitetty luottoriskin standardimenetelmän mukaisina.

OP-Pohjola-ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset vakavaraisuustiedot tilinpäätöksessään. OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätös on luettavissa www.op.fi verkkopalvelussa.

OPAn omat varat ja vakavaraisuus ovat muuttuneet vuoden aikana seuraavasti:

Omat varat, Milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Ensisijaiset omat varat		
Oma pääoma	256,5	158,8
Rajoituksettomat ensisijaiset omat varat ennen vähennyksiä	256,5	158,8
Aineettomat hyödykkeet	-0,6	-0,9
Eläkevastuu ylikate	-0,2	-0,2
Suunniteltu voitonjako / hallituksen esittämä voitonjako	-2,0	-
Arvon alentumiset – odotetut tappiot alijäämä	-3,9	-
Ensisijaiset omat varat vakavaraisuuden laskemiseksi	249,7	157,7
Toissijaiset omat varat		
Debentuurilainat	20,0	20,0
Arvon alentumiset – odotetut tappiot alijäämä	-3,9	-
Toissijaiset omat varat vakavaraisuuden laskemiseksi	16,1	20,0
Omat varat yhteensä	265,8	177,7

Alijäämä arvonalennusten ja odotettujen tappioiden erotuksesta on yhteensä 7,9 miljoonaa euroa.

Omien varojen vaatimus, Milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Luottoriski		
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)		
Yritysvastuut	2,1	-
Vähittäisvastuu	49,6	-
Kiinteistövakuudelliset	49,6	-
Muut	-	-
Standardimenetelmän erät	0	
Yritysvastuut	0	2,9
Vähittäisvastuu	-	143,3
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0	-
Luottoriski yhteensä	51,7	146,2
Operatiivinen riski	0,8	0,7
Siirtymäkauden omien varojen vaatimus	182,7	
Yhteensä	235,3	146,9

Yritysvastuissa on käytetty sisäisen luokituksen perusmenetelmää (FIRB). Vähittäisvastuissa on käytetty sisäisen luokituksen menetelmää (IRB). Sisäisten luokitusten menetelmään (IRBA) liittyy siirtymäkausi. Siirtymäsäännön mukaan pankin omien varojen vähimmäismäärän on oltava vähintään 80 prosenttia siitä omien varojen vähimmäismäärästä, joka on laskettu ns. Basel I säännökset mukaisesti. Jos pankin omien varojen vähimmäismäärä jää alle edellä mainitun rajan, kasvatetaan omien varojen vähimmäisvaatimusta erotuksen määrällä. Siirtymäsäännöksestä käytetään nimitystä Basel I lattiasääntö. Ilman lattiasäännön vaikutusta olisi vakavaraisuussuhde 40,4 %.

Vakavaraisuus, Milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Omat varat vakavaraisuuden laskemiseksi yhteensä	265,8	177,7
Ensisijaiset omat varat vakavaraisuuden laskemiseksi	249,7	157,7
Omien varojen vaatimus	235,3	146,9
Vakavaraisuussuhde, %	9,0	9,7
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla, %	8,5	8,6
Osuuspankkien yhteenliittymän vakavaraisuus, %	* 12,7	12,8

*syyskuussa 2011

Lakisääteinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia. Ensisijaisilla omilla varoilla lasketun vakavaraisuussuhteen alaraja on 4 prosenttia.

Omien varojen vaatimuksen kasvu johtui luottokannan kasvusta.

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä / Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä x 8 %

Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla, %

Ensisijaiset omat varat yhteensä / Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä x 8 %

Yhteisvastuu ja yhteisturva

Osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP-Pohjola osk, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki Pohjola Pankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP-Pohjola osk:n jäseniä olivat vuoden lopussa 205 osuuspankkia sekä Pohjola Pankki Oyj, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj ja OP-Kotipankki Oyj. Lain mukaan osuuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti, ja keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä toistensa veloista ja sitoumuksista.

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä selvitystilassa tai konkurssissa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi sen varoista. Vastuu jakautuu keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten kesken viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että yhteenliittymäläissa säädetyn selvitystilan edellytykset täyttyvät, keskusyhteisöllä on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan keskusyhteisön säännöissä mainituin perustein ylimääräisiä maksuja tilikauden aikana enintään viisi tuhannesosaa jäsenluottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta käytettäväksi jäsenluottolaitoksen selvitystilan ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin.

Kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjan haltijalla on kuitenkin lain kiinnitysluottopankki-toiminnasta 25 §:n (vanha laki 17 §) mukaisesti OPAn selvitystilan tai konkurssin estämättä oikeus saada suoritus koko joukkovelkakirjalainan laina-ajalta sopimusehtojen mukaisesti joukkovelkakirjalainan vakuudeksi merkityistä varoista ennen muita saatavia.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2011	2010	2009
Oman pääoman tuotto (ROE), %	3,7	2,4	2,6
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,12	0,07	0,16
Omavaraisuusaste, %	3,2	3,1	3,1
Kulujen suhde tuottoihin, %	26	39	35

Tunnuslukujen laskukaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot}^*}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot}^*}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste, %

$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$

Kulujen suhde tuottoihin, %

$\frac{\text{Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)}} \times 100$

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu.

Riskienhallinta

OPAn hallitus on vahvistanut pankille vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet ja toimintaohjeet sekä asettanut riskirajat keskeisimmille riskimittareille. Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinkantokyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen. OP-Pohjola osk ohjaa ja valvoo kaikkien OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten, kuten OPAn riskienhallintaa.

OPA altistuu toiminnassaan luotto-, markkina- ja operatiivisille riskeille. OP-Pohjola osk on asettanut OPAn riskinkantokyvylle ja luottoriskeille valvontarajat. Pankin hallitus on vahvistanut riskienhallintaa koskevat periaatteet ja ohjeet sekä asettanut riskirajat keskeisimmille riskimittareille. Hallitus valvoo riskienhallintaa ja seuraa säännöllisesti pankin riskinkantokykyä ja riskitilannetta. Pankin johto vastaa riskienhallinnan toteutuksesta hallituksen vahvistamien ohjeiden mukaisesti sekä raportoi hallitukselle ja OP-Pohjola osk:lle säännöllisesti liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskiasemasta. Kokonaisuutena pankin suhtautuminen riskinottoon on maltillista.

Riskinkantokyky

OPAn riskinkantokyky säilyi voimakkaasta kasvusta huolimatta hyvällä tasolla kertyneiden voittovarojen ja OP-Pohjola osk:n tekemien pääomasijoitusten johdosta. Vakavaraisuussuhde oli 9,0 %:ia. Oman pääoman tuotto oli 3,7 prosenttia (2,4).

OPAn vakavaraisuutta ei pyritä turvaamaan voittovaroja kerryttämällä, vaan OP-Pohjola osk turvaa OPAn vakavaraisuuden. Kannattavuustason ratkaisee hoitopalkkiopoliitikka. Palveluyhtiönä OPA ei pyri maksimoimaan tulostaan, vaan omistajan asettaman minimitason ylittävä kannattavuuspotentiaali ohjataan myyntipalkkioiden kasvattamiseen.

Luottoriskiasema

OPAn luottokanta oli tilikauden lopussa 7 535 miljoonaa euroa. Luottokannan laatu on korkea. Tilikauden lopussa OPAlla oli 36 järjestämätöntä luottoa pääoma-arvoltaan yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Arvonalentumisia pankki ei ole kirjannut tällä eikä aikaisemmillä tilikausilla.

Kiinnitysluottopankkina OPA voi myöntää luottoja vain laissa määriteltyjä vakuuksia vastaan. Toisaalta myös OPAn luotonmyöntökriteerit tukevat luottokannan laadun säilymistä korkeana. Käytetyt kriteerit ovat OP-Pohjola-ryhmässä yleisesti käytettyjä kriteerejä tiukemmat.

Pankin luottoasiakkaat ovat yksityishenkilöitä ja asuntoyhteisöjä. Pankilla ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriskien yhteismäärä ylittäisi luottolaitoslain asettaman 25 prosentin rajan pankin omista varoista. Viiden suurimman asiakaskokonaisuuden asiakasriskien yhteismäärä oli 2,0 prosenttia pankin omista varoista.

Luottokannan hajaantuneisuuden ja turvaavien vakuuksien ansiosta OPAn luottoriskiasema on erittäin vakaa.

Markkinariskit

Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien likviditeetti- ja korkoriskit sekä valuuttakurssi-, osakekurssi- ja kiinteistöriskit. OPA ei ole tilikauden aikana altistunut valuuttakurssi-, osake- tai kiinteistöriskeille. Pankin käyttämät tuotteet ja markkinainstrumentit, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet sekä käytettävät riskien seurantamenetelmät on määritelty hallituksen vahvistamassa markkinariskien hallinnan toimintaohjeessa.

Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on turvata pankin kyky suoriutua maksuvelvoitteista vaarantamatta liiketoiminnan jatkuvuutta, kannattavuutta tai vakavaraisuutta. OPAn kassavirtoja seurataan päivittäin maksuvalmiuden varmistamiseksi ja pitkän aikavälin jälleenrahoitusrakennetta (jälleenrahoitusriski) seurataan ja ennakoidaan säännöllisesti osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

Korkoriskillä tarkoitetaan markkinakorkojen muutosten vaikutusta pankin tulokseen ja vakavaraisuuteen. OPA on suojannut asuntolainakantansa korkoriskin koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien asuntolainojen pohjakorkokassavirrat euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjojen kiinteät korot vaihtuviin markkinakorkoihin. Kaikkien johdannaissopimusten vastapuolena on Pohjola Pankki.

OPAn hallitus on asettanut pankin korko- että rahoitusriskeille riskirajat.

Pankin korko- ja rahoitusriskinottoa on rajoitettu myös kiinnitysluottopankkilain säännöksissä. Lain mukaan kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen vakuutena olevista luotoista minkä tahansa 12 kuukauden aikana saatavien korkojen yhteenlaskettu määrä on oltava suurempi kuin kiinteistövakuudellisille jvk-lainoille samana aikana maksettavien korkojen yhteenlaskettu määrä. Lisäksi kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen jäljellä oleva keskijuoksuaika on oltava lyhyempi kuin niiden vakuutena olevien varojen jäljellä oleva keskijuoksuaika. OPAn toiminta on koko tilikauden ajan ollut sekä korkovirta- että juoksuaikatarkastelun osalta lainmukaista.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että puutteellisesti toimivista sisäisistä prosesseista, henkilöistä ja järjestelmistä tai ulkoisista tapahtumista aiheutuu tappiota. Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Operatiiviset riskit arvioidaan säännöllisesti ja riskitilanne raportoidaan hallitukselle kokonaisuutena kerran vuodessa. Vuonna 2011 operatiivisista riskeistä pankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

Henkilöstö ja palkitsemisjärjestelmät

OPAn palveluksessa oli tilikauden päättyessä 5 henkilöä (5). Pankin oman henkilöstön määrää pienentää se, että kaikki keskeiset tukitoiminnot hankitaan muilta OP-Pohjola-ryhmän yhteisöiltä.

OPA kuuluu OP-Pohjola-ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Henkilöstörahasto on työntekijöiden pitkän tähtäimen palkitsemismuoto. Pankki maksaa henkilöstörahastolle voittopalkkioita ennalta sovittujen periaatteiden mukaan. Rahaston jäsen voi nostaa rahasto-osuuksia rahaston säännöissä mainituin perustein.

Pankissa on käytössä johdon palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella toimitusjohtaja voi saada osittain Pohjola Pankin Oyj:n A-osakkeita ja osittain rahana selvitetävän palkkion. Palkkion suuruus määräytyy asetettujen tavoitteiden perusteella ja se suoritetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluttua.

Hallinto

OPA on OP-Pohjola osk:n kokonaan omistama kiinnitysluottopankki.

Hallitus

Hallitus johtaa OPAn toimintaa. Yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia pankin hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain mukaan eivät kuulu varsinaiselle yhtiökokoukselle tai toimitusjohtajalle. Hallitus päättää pankin strategiasta ja keskeisistä liiketoimintatavoitteista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että pankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

OPAn yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään 3 ja enintään 8 jäsentä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä 8. Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan siten, että toimikausi alkaa valinnasta päättäneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy uuden hallituksen valinnan toimittavan yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsen on velvollinen eroamaan viimeistään 65 vuotta täytettyään. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on vähintään puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 15.

Maaliskuussa 2011 järjestetty yhtiökokous vahvisti uuden hallituksen kokoonpanon. Uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin varatoimitusjohtaja Mika Helin Hämeenlinnan Seudun Osuuspankista ja Elina Ronkanen-Minogue OP-Pohjola osk:sta. Hallituksesta jäivät pois toimitusjohtaja Jari Himanen Etelä-Karjalan Osuuspankista ja Matti Nykänen OP-Pohjola osk:sta.

Hallituksen kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja	Harri Luhtala	Talusojohtaja, OP-Pohjola osk
Varapuheenjohtaja	Elina Ronkanen-Minogue	Tasehallintajohtaja, OP-Pohjola osk
Jäsenet	Sakari Haapakoski	Pankinjohtaja, Oulun Osuuspankki
	Hanno Hirvinen	Pankinjohtaja, Pohjola Pankki
	Heikki Kananen	Toimitusjohtaja, Mäntsälän Osuuspankki
	Mikko Hyttinen	Pankinjohtaja, OP-Pohjola osk
	Mikko Rosenlund	Toimitusjohtaja, Tampereen Seudun Osuuspankki
	Mika Helin	Varatoimitusjohtaja, Hämeenlinnan Seudun Osuuspankki

Toimitusjohtaja

OPAn toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa. Toimitusjohtajan lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

OPAn toimitusjohtaja on Lauri Iloniemi.

Erillinen selvitys OPAn hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on saatavissa internet-osoitteesta op.fi.

Tarkastustoiminta

Yhtiön tilintarkastajiksi valittiin vuoden 2011 yhtiökokouksessa KHT-yhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tarkastajana on toiminut KHT Eija Kauppi-Hakkarainen.

Pankin sisäisen tarkastuksen hoitaa OP-Pohjola osk:n sisäinen tarkastus.

Tulevaisuuden näkymät

Voimassaoleva joukkovelkakirjalainaohjelma mahdollistaa uusien kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskun vuonna 2012. Pankin vakavaraisuuden arvioidaan pysyvän vahvana, riskiaseman vakaana sekä luottosalkun laadun vahvana.

HALLITUKSEN ESITYS VUOSITULOKSEN KÄSITTELEMISESTÄ

OP-Asuntoluottopankin oma pääoma 31.12.2011 oli 256.453.606,48 euroa, josta jakokelpoinen oma pääoma oli

+ Tuloslaskelman mukainen tilikauden voitto	7.654.673,43
+ Edellisten tilikausien tulos	13.798.933,05
Yhteensä	21.453.606,48

Jakokelpoista omaa pääomaa esitetään käytettäväksi seuraavasti:

Maksetaan osinkoa 26,12 euroa/osake yhteensä 2.000.583,04 euroa.

Jakokelpoiseen omaan pääomaan jätetään 19.453.023.44 euroa.

TULOSLASKELMA

Euroa	Liitetieto	2011	2010
Korkotuotot		133 180 210,08	63 313 822,52
Korkokulut		109 033 688,09	46 963 417,92
Korkokate	3	24 146 521,99	16 350 404,60
Saamisten arvonalentumiset		-358 272,25	-
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	4	-10 206 743,40	-8 449 713,45
Kaupankäynnin nettotuotot	5	-439,25	-1 036,11
Sijoitustoiminnan nettotuotot	6	486 982,05	1 700,00
Liiketoiminnan muut tuotot	7	5 208,33	18 847,96
Henkilöstökulut	8	282 452,49	287 908,38
Muut hallintokulut	9	2 053 940,59	1 396 090,42
Liiketoiminnan muut kulut	10	1 396 190,55	1 397 621,79
Tulos ennen veroja		10 340 673,84	4 838 582,41
Tuloverot	11	2 686 000,41	1 264 140,60
Tilikauden voitto		7 654 673,43	3 574 441,81
OPAn LAAJA TULOSLASKELMA			
Tilikauden voitto		7 654 673,43	3 574 441,81
Muut laajan tuloksen erät		-	-
Tilikauden laaja tulos yhteensä		7 654 673,43	3 574 441,81

TASE

Euroa	Liitetieto	31.12.2011	31.12.2010
Saamiset luottolaitoksilta	12	82 434 423,44	61 672 897,48
Johdannaissopimukset	13	198 380 068,59	71 255 402,44
Saamiset asiakkailta	14	7 534 557 449,50	5 008 381 179,40
Sijoitusomaisuus	15	17 000,00	17 000,00
Aineettomat hyödykkeet	16	586 890,21	913 546,18
Aineelliset hyödykkeet	17	-	3 169,63
Muut varat	18	96 300 884,31	48 790 397,53
Varat yhteensä		7 912 276 716,05	5 191 033 592,66
Velat luottolaitoksille	19	2 070 000 000,00	1 640 000 000,00
Johdannaissopimukset	20	11 212 391,67	21 835 298,29
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	21	5 423 084 664,10	3 286 746 721,13
Varaukset ja muut velat	22	131 212 806,10	63 310 822,38
Verovelat	23	313 247,70	341 817,81
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	24	20 000 000,00	20 000 000,00
Velat yhteensä		7 655 823 109,57	5 032 234 659,61
Oma pääoma			
Omistajien osuus			
Osakepääoma		60 000 000,00	60 000 000,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		175 000 000,00	85 000 000,00
Kertyneet voittovarot		21 453 606,48	13 798 933,05
Oma pääoma yhteensä	25	256 453 606,48	158 798 933,05
Velat ja oma pääoma yhteensä		7 912 276 716,05	5 191 033 592,66

RAHAVIRTALASKELMA

Tuhatta €	2011	2010
Liiketoiminnan rahavirta		
Laaja tulos	7 655	3 574
Oikaisut kauden voittoon	3 117	1 538
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Saamiset luottolaitoksilta	-	13 888
Johdannaissopimukset	-127 125	4 679
Saamiset asiakkailta	-2 526 176	-648 345
Muut varat	-47 500	14 394
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Velat luottolaitoksille	430 000	640 000
Johdannaissopimukset	134 824	-9 393
Varaukset ja muut velat	67 798	-8 421
Maksetut tuloverot	-2 715	-1 317
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-2 060 121	10 597
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-8	-246
B. Investointien rahavirta yhteensä	-8	-246
Rahoituksen rahavirrat		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	1 990 891	-4 807
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-	-
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, lisäykset	90 000	15 000
Maksetut osingot	-	-
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	2 080 891	10 193
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	20 762	20 544
Rahavarat tilikauden alussa	61 673	41 129
Rahavarat tilikauden lopussa	82 434	61 673
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Poistot	338	277
Verot	2 779	1 262
Muut	-	-
Oikaisut yhteensä	3 117	1 538

OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

		Osake- pääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2011	25	60 000	85 000	13 799	158 799
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		-	90 000	-	90 000
Kauden laaja tulos		-	-	7 655	7 655
Muut muutokset		-	-	-	-
Oma pääoma 31.12.2011		60 000	175 000	21 454	256 454

		Osake- pääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2010	25	60 000	70 000	10 224	140 224
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		-	15 000	-	15 000
Kauden laaja tulos		-	-	3 574	3 574
Muut muutokset		-	-	-	0
Oma pääoma 31.12.2010		60 000	85 000	13 799	158 799

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liitetietojen sisällysluettelo

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Riskienhallinnan periaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

3. Korkotuotot ja -kulut
4. Palkkiotuotot ja -kulut, netto
5. Kaupankäynnin nettotuotot
6. Sijoitustoiminnan nettotuotot
7. Liiketoiminnan muut tuotot
8. Henkilöstökulut
9. Muut hallintokulut
10. Liiketoiminnan muut kulut
11. Tuloverot

Tasetta koskevat liitetiedot

12. Saamiset luottolaitoksilta
13. Johdannaissopimukset
14. Saamiset asiakkailta
15. Sijoitusomaisuus
16. Aineettomat hyödykkeet
17. Aineelliset hyödykkeet
18. Muut varat
19. Velat luottolaitoksille
20. Johdannaissopimukset
21. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
22. Varaukset ja muut velat
23. Verovelat
24. Velat, joilla on huonompi etuoikeus
25. Oma pääoma
26. Taseen luokittelu
27. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Vastuusitoumuksia ja johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

28. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
29. Vuokrasopimukset
30. Johdannaissopimukset

Muut liitetiedot

31. Henkilöstö ja lähipiiri
32. Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä
33. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Riskienhallinnan liitetiedot

34. Omat varat ja vakavaraisuus
35. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot
36. Vastuut
37. Vastuut sektoreittain
38. Luottoriskit
39. Vastuut luottokelpoisuusluokittain
40. Varainhankinnan rakenne
41. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan
42. Rahoitusriski
43. Rahoitusvarojen ja -velkojen alle vuoden maturiteetit eräänymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
44. Korkoriski
45. Kiinteistöriski

Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

YLEISTÄ

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on kiinnitysluottopankkitoimintaa Suomessa harjoittava luottolaitos.

Pankki on osa osuuspankkien yhteenliittymää (OP-Pohjola-ryhmä), jossa OP-Pohjola osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista.

OP-Pohjola-ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaa keskusyhteisöstä erillinen, OP-Pohjola osk:n kokonaan omistama palveluyhtiö OP-Palvelut Oy. OP-Pohjola osk toimii koko OP-Pohjola-ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätösperiaatteiden yhtenäisyyden varmistamiseksi OP-Pohjola osk on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita tilinpäätöksen laatimisesta. Osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa sekä laskentaperiaatteita käsittelevän IAS 8-standardin periaatteiden mukaisesti OP-Pohjola osk:n johtokunnan on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista.

OP-Asuntoluottopankin kotipaikka on Helsinki, ja sen rekisteröity osoite on Teollisuuskatu 1b, PL 308, 00101 Helsinki.

Jäljennös Op-Asuntoluottopankki Oyj:n tilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.op.fi tai yhtiön pääkonttorista osoitteesta Teollisuuskatu 1b PL 308, 00101 Helsinki.

Pankin hallitus hyväksyi tilinpäätöksen 2.2.2012.

LAATIMISPERUSTA

OP-Asuntoluottopankin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2011. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1606/2002 mukaisesti. IFRS-standardien ohella OP-Asuntoluottopankin tilinpäätöksen laadintaan sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvun 146 pykälän 6 momenttia.

Tilinpäätösperiaatteet ja laskentatavat ovat olennaisilta osiltaan samat kuin vuoden 2010 tilinpäätöksessä.

Seuraavilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole vaikutusta OP-Asuntoluottopankin tilinpäätöksessä:

- Muutos IAS 32 Liikkeeseen laskettujen oikeuksien luokittelu (voimaan 1.2.2010)
- IAS 24 (uudistettu) Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä (voimaan 1.1.2011)
- IFRIC 14 IAS 19 (muutettu). Etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän ylläraja, vähimmäisrahastointivaatimukset ja näiden välinen yhteys (voimaan 1.1.2011)

OP-Asuntoluottopankin tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa sekä velaksi luokiteltuja osakepalkkioita.

Tuloslaskelman ja taseen luvut esitetään euroina ja sentteinä, muut tilinpäätöksen luvut esitetään tuhansina euroina.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

OP-Asuntoluottopankin tilinpäätös laaditaan euroina, joka on yhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta. Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan euromääräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta euroiksi syntyvät kurssierot kirjataan valuuttakurssivoittoina tai -tappioina tuloslaskelman erään Kaupankäynnin nettotuotot.

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Käyvän arvon määrytyminen

Käypä arvo on se rahamäärä, johon omaisuuserä voitaisiin vaihtaa tai jolla velka voitaisiin suorittaa asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden, toisistaan riippumattomien osapuolten välillä.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrytyksessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten metodiikkujen kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri tasoon sen mukaan, miten niiden käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3)

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Jokaisen raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman, omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttötymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- bona fide tarjoutua ostaa sama tai samanlainen sijoitus markkinoilta alle hankinta-arvon
- tapahtumia tai olosuhteita, jotka heikentävät merkittävästi liikkeeseenlaskijan toimintamahdollisuuksia ja jatkuvuutta (going concern), esim. toiminnasta aiheutuneet negatiiviset kassavirrat, pääomien riittämättömyys, käyttöpääoman vähäisyys
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä

Oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen taseessa

Rahoitusvarat ja velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja –velat on hankittu.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset kirjataan taseeseen sinä päivänä, jolloin asiakas nostaa lainan.

Rahoitusvaroja ja -velkoja ei netoteta, jollei niiden kuittaamiseen ole lakisääteistä oikeutta ja jollei kuittausta aiota käyttää.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisilta osilta. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat. Näitä viime mainittuja yhtiössä ei ole.

Kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaissopimukset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin kuuluvat saamistodistukset, osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaissopimukset paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaissopimukset.

Kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaissopimukset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaissopimukseen kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on annettun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintameno.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä sen jälkeen, kun saaminen alun perin kirjattiin taseeseen. Saamisen arvo on alentunut, jos siitä kertyvät tulevat rahavirrat – vakuuden käypä arvo huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Arvonalentumisena kirjataan lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman kerryttävissä olevan rahavirran erotus. Lainat ja saamiset -ryhmään luokiteltujen saamistodistusten arvonalentumisena kirjataan saamistodistuksen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman arvioidun kerryttävissä olevan rahavirran erotus.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumistarkastelua varten saamiset jaetaan luottoriskin mukaisiin luottoluokkiin. Kustakin luottoluokasta kirjataan ryhmäkohtainen arvonalentuminen, joka perustuu kokemusperäiseen keskimääräiseen arvioon tulevien tappioiden määrästä ja niiden todennäköisyyksistä (liite 14).

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Saamisten arvonalentumiset. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina kirjataan pois taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun tai muutoin johdon päätöksellä. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Myytäviksi olevat rahoitusvarat

Myytäviksi olevat rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaissopimukseen kuuluvia rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen luokkiin, mutta jotka saatetaan myydä ennen eräpäivää (liite 6). Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintameno, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisätyn hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Arvonmuutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, josta ne kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuuserä kirjataan pois taseesta tai on objektiivista näyttöä siitä, että sen arvo on alentunut.

Myytäviksi olevan rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno.

Jos arvopaperin markkina-arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen edelleen alentuu, kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitetun, arvonalentuneen saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Jos arvonalentuneen oman pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat (liite 43). Muita rahoitusvelkoja ovat muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin. OPA käyttää johdannaissopimuksia vain suojaavassa tarkoituksessa (liite 30). Johdannaissopimukset arvostetaan aina käypään arvoon.

OP-Pohjola-ryhmässä riskienhallinta on laatinut suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi.

Suojausperiaatteiden mukaisesti OP-Pohjola-ryhmässä voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Sopimuksia ei voi käsitellä suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti kirjanpidossa, mikäli IAS 39:n edellyttämä suojausinstrumentin ja siihen liittyvän suojauskohteen välinen suojaussuhde ei täytä standardin kriteerejä. OP-Pohjola-ryhmässä tehdään myös johdannaissopimuksia, joilla tosiasiallisesti suojaudutaan taloudellisilta riskeiltä, mutta jotka eivät täytä näitä kriteerejä.

Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauskohteen tehokkuus osoitetaan. Suojauskohteen tehokkuus osoitetaan suojauskohteen tehokkuudella ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauskohteen olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin kiinteäkorkoisiiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumenttina käytetään koronvaihtosopimuksia sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia. Johdannaissuojauslaskennalla pyritään lukitsemaan vaihtuva- tai kiinteäkorkoisten, markkinaehtoisten saatavien ja velkojen korkomarginaali.

Käyvän arvon suojauslaskennassa suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelmaan Sijoitustoiminnan nettotuottoihin (myytävissä oleviin rahavaroihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat) ja Korkokatteeseen (luotot ja omat emissiot).

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon (liite 16). Poistot kirjataan kuluksi arvioidun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2-6 vuotta. Hyödykkeiden taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa hyödykkeiden arvoa testataan arvonalentumisen varalta.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon (liite 17). Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Koneet ja kalusto	3–10 vuotta
Atk-laitteistot	3– 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan, onko omaisuuden arvonalentumisesta viitteitä. Jos viitteitä on, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Viitteiden olemassaolosta riippumatta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain keskeneräisistä hyödykkeistä, liikearvosta ja niistä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin arvio sen tulevaisuudessa kerryttämästä rahamäärästä, ylitys kirjataan kuluksi.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla (nettomyyntihinta) tai sitä korkeampi käyttöarvo. Kerrytettävissä oleva rahamäärä pyritään lähtökohtaisesti määrittämään omaisuuserän nettomyyntihinnan kautta. Jos nettomyyntihintaa ei voida määrittää, omaisuuserälle määritellään käyttöarvo. Käyttöarvo on niiden vastaisten rahavirtojen nykyarvo, jonka omaisuuserän odotetaan kerryttävän. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Mikäli omaisuuserälle ei voida määrittää nettomyyntihintaa eikä se kerrytä itsenäistä, muista eristä riippumatonta rahavirtaa, määritellään arvonalentumistarve sen rahavirtaa tuottavan yksikön eli liiketoimintasegmentin tai siihen kuuluvan yrityksen kautta, johon omaisuuserä kuuluu. Tällöin verrataan yksikköön sisältyvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja koko rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumisen kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitus leasingvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohtana taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatusta varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Myynti- ja takaisinvuokraustilanteissa myyntivoitot jaksotetaan vuokrasopimusajalle.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluiksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläke-etuudet

OPAn työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan joko OP-Eläkekassassa tai vakuutusyhtiöltä otetuina vakuutusina. Työntekijöiden lisäeläketurva on järjestetty OP-Eläkesäätiön tai vakuutusyhtiön kautta.

OPAlla on sekä etuusperusteisia että maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoiduilta osin katsotaan etuusperusteisiksi järjestelyiksi. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuusperusteisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkilöstökulut". Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole (liite 8).

Etuusperusteiset järjestelyt OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuusperusteisissa järjestelyissä omaisuuseränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla. Lisäksi huomioidaan vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot.

Etuusperusteisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuusperusteisyyssikköön perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaattikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttaus korko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 prosenttia eläkevelvoitteesta tai 10 prosenttia varojen käyvästä arvosta.

Osakeperusteiset työsuhde-etuudet

OPAlla on käytössä johdon lyhyt- ja pitkäaikainen palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella siihen kuuluva henkilö voi saada osittain Pohjola Pankki Oyj:n A-osakkeita ja osittain rahana selvitettävän palkkion ns. ansainta- ja sitouttamisjakson aikana suorittamistaan työsuorituksesta. Nämä palkitsemisohjelmat kirjataan suoritustavasta riippuen joko omana pääomana tai käteisvaroina maksettavina osakeperusteisina liiketoimina.

Omana pääomana maksettavat osakeperusteiset työsuhde-etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä. Kuluksi kirjattava määrä jaksotetaan henkilöstökuluihin ja oman pääoman lisäykseksi oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Rahana maksettavat osakeperusteiset palkkiot ja niitä vastaava velka arvostetaan käypään arvoon kunkin kauden päättyessä. Kuluksi kirjattava määrä jaksotetaan henkilöstökuluihin ja siirtovelkoihin oikeuden syntymisajanjakson kuluessa.

Toteutettavien osakkeiden arvioitu lukumäärä tarkastetaan neljännesvuosittain. Alkuperäisiin arvioihin tehtävien tarkistusten mahdolliset vaikutukset kirjataan henkilöstökuluna tuloslaskelmaan, ja vastaava oikaisu tehdään omaan pääomaan ja siirtovelkoihin.

TULOVEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto (liite 11).

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, myöskään laskennallisen veron muutosta ei kirjata tuloslaskelmaan vaan muihin laajan tuloksen eriin.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään arvonalentumisen testaukseen. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus.

Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin, kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt osingonjakopäätöksen.

Tuloslaskelmassa esitetään tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Yhteenveto tuloslaskelmaerien esittämisestä tilinpäätöksessä:

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	Palkkiotuotot ja -kulut sekä epälikvideihin johdannaisiin liittyvän ns. Day 1 profitin jaksotus
Kaupankäynnin nettotuotot	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutokset ilman kertyneitä korkoja, myyntivoitot ja -tappiot sekä osingot
Sijoitustoiminnan nettotuotot	Myytavissä olevien rahoitusvarojen realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset, osingot sekä sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset, myyntivoitot ja -tappiot, vuokrat ja muut kiinteistöihin liittyvät kulut
Liiketoiminnan muut tuotot	Muut liiketoiminnan tuotot
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, osakeperusteiset henkilöstöetuudet, eläkekulut, henkilösivukulut
Muut hallintokulut	Toimistokulut, atk-kulut, muut hallintokulut
Liiketoiminnan muut kulut	Poistot, vuokrat ja muut kulut

SEGMENTTIRAPORTOINTI

OPA harjoittaa vain asuntorahoitusta, joten segmenttiraportointia ei tästä syystä esitetä.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Saamisten arvonalentumistestaus laaditaan joko saamiskohtaisesti tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentumistestaus perustuu johdon arvioon tulevaisuuden rahavirroista lainakohtaisesti. Kriittisimpänä tekijänä lainakohtaisessa arvonalentumistestauksessa on määrittää rahavirta, jonka toteutuminen on todennäköisintä.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumistarkastelua varten saamiset jaetaan luottoriskiltään samanlaisiin ryhmiin. Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiskirjaukset perustuvat historiatietoon pohjautuvaan arvioon tulevista tappioista. Tällöin johdon harkintaa tarvitaan siihen, kuinka hyvin historiatietoon perustuvat arviot tulevaisuuden tappioista vastaavat toteutuneita tappioita ja tarvitaanko mahdollisia oikaisuja historiatietoon perustuviin arvioihin tulevista tappioista.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen, lainoihin ja saamiin sisältyvien saamistodistusten sekä eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumisen testaus on tehtävä jokaisena tilinpäätöspäivänä. Mikäli arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, arvon alentuminen kirjataan tuloslaskelmaan. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta arvonalentuminen on lisäksi kirjattava, mikäli arvonalentuminen on merkittävä tai pitkäaikainen. Merkittävän ja pitkäaikaisen arvonalennuksen määrittäminen on osa normaalia johdon harkintaa. Määrittäminen tehdään instrumenttikohtaisesti, ottaen huomioon tilinpäätöksen yleiset periaatteet sekä standardien edellytykset.

Johdon on arvioitava, milloin rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon on lisäksi arvioitava, onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio instrumentin käyvästä arvosta. Muutoin rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmän avulla. Johdon harkintaa tarvitaan tällöin sovellettavan arvostusmenetelmän valintaan.

Siltä osin, kun mallien tuottamiin tuloksiin ei ole käytettävissä markkinoilta saatavia syöttötietoja, johdon on arvioitava kuinka paljon käytetään muita tietoja. Arvostusmenetelmien toimivuutta lisäksi tarkastellaan säännöllisesti.

Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä omaisuuseränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyville arvoilla ja kirjaamattomilla vakuutusmatemaattisilla voitoilla ja tappioilla sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvilla menoilla. Laskennassa on käytetty tulevaisuutta koskevia vakuutusmatemaattisia oletuksia muun muassa diskonttaus korkoa, varojen tuotto-odotusta, tulevia palkkojen ja eläkkeiden korotuksia, työvoiman vaihtuvuutta ja inflaatiota koskien.

UUDET STANDARDIT JA TULKINNAT

OPA ottaa käyttöön vuonna 2012 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- Muutos IFRS 7:ään Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot: "Rahoitusvarojen siirrot" edellyttää lisää liitetietoja siirretyistä rahoitusvaroista syntyvistä riskipositioista. Muutos laajentaa yksityiskohtaiset liitetietovaatimukset koskemaan myös sellaisia rahoitusvarojen siirtoja, jotka on kirjattu pois taseesta kokonaisuudessaan mutta joihin siirtäjällä on edelleen säilynyt jatkuva intressi. Muutos saattaa lisätä tulevissa tilinpäätöksissä annettavia liitetietoja. Muutos tulee voimaan 1.7.2011 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta mutta sitä ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa
- Muutettu IAS 12 Deferred Tax: Recovery of Underlying Asset (voimaan 1.1.2012 tai myöhemmin alkavilla tilikausilla). Muutoksella ei ole vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

IASB:n (International Accounting Standards Board) yksityiskohtaisemmin aikataulutettu projektiohjelma ulottuu vuoden 2012 loppuun. Muutokset tulevat koskemaan rahoitusinstrumenttien esittämistapaa ja arvostamista, arvonalentumisten käsittelyä, suojauslaskentaa sekä varojen ja velkojen netottamista. Muut merkittävät muutokset liittyvät tilinpäätöksen esittämiseen, työsuhde-etuuksiin, vuokrasopimuksiin, vakuutus sopimuksiin käyvän arvon määrittämiseen, konsernitilinpäätökseen sekä yhteisjärjestelyihin. Lisäksi IASB on ennakoanut julkaisevansa myös muita tilinpäätösinformaatiota koskevia muutoksia. OPAssa seurataan muutosten etenemistä aktiivisesti.

Liite 2. Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet

---

Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on turvata OPAn riskinkantokyky ja varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Vakavaraisuuden hallinta on integroitu osaksi OPAn liiketoiminnan ohjausta ja johtamista. OPAn vakavaraisuuden hallinta järjestetään keskusyhteisön antamien ohjeiden mukaisesti.

Luotettavaa hallintoa, sisäistä valvontaa ja vakavaraisuuden hallintaprosessia sääntelevät Luottolaitoslain säännökset sekä Finanssivalvonnan standardit, määräykset ja ohjeet. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla. OP-Pohjola-ryhmä on finanssiryhmittymä, joka muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain tarkoittaman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sekä laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säännellyn yhteenliittymän. OP-Pohjola-ryhmän valvonnasta vastaa Finanssivalvonta.

OP-Pohjola osk ryhmän keskusyhteisönä ohjaa yhteenliittymän toimintaa. OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuuden hallinnan periaatteet hyväksytään keskusyhteisön hallintoneuvostossa. Periaatteissa määritellään yleiset puitteet sille, miten vakavaraisuuden hallintaan liittyvät lakisääteiset ja sääntömääräiset velvoitteet täytetään sekä miten Finanssivalvonnan ohjeistusta yleisesti sovelletaan OP-Pohjola-ryhmätasolla ja OP-Pohjola-ryhmään kuuluvissa yhteisöissä.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on kokonaisvaltainen prosessi, joka kattaa sekä taloudellisen että kaiken muun toiminnan valvonnan. Se on osa jokapäiväistä toimintaa ja sitä toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla.

Liiketoiminnalle asetettujen päämäärien ja tavoitteiden toteutumisen seuranta on OP-Pohjola-ryhmässä keskeinen osa sisäistä valvontaa. Keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvistaa säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän strategian, joka ohjaa liiketoiminnan suunnittelua ja tavoiteasetantaa kaikissa OP-Pohjola-ryhmän yhteisöissä. OPAn strategian laadinnan yhteydessä hallitus on asettanut tavoitteet pankin pitkän aikavälin ja vuositason menestysmittareille. Menestysmittaristo muodostaa yhdessä limiittien- ja valvontarajojen kanssa kokonaisuuden, johon OPAn tavoiteasetanta, seuranta ja palkitseminen merkittävilta osin perustuvat.

OPA laatii myös säännöllisesti tulosennusteen ja pääomasuunnitelman, joiden tavoitteena on kiinnittää hyvissä ajoin huomio liiketoimintapäätösten vaikutukseen vakavaraisuuteen, tuloskehitykseen ja menestysmittareiden arvoihin.

Luotettava hallinto

Luotettavan hallinnon periaatteita noudattamalla varmistetaan ammattitaitoinen, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukainen johtaminen sekä luotettava ja riittävän läpinäkyvä toiminta. OPAn hallitus on vahvistanut luotettavaa hallintoa koskevat periaatteet osana pankin vakavaraisuuden hallinnan periaatteitaan.

Riskien ja vakavaraisuuden hallinta

Riskien ja vakavaraisuuden hallinta on osa sisäisen valvonnan ohjaus- ja valvontakehikkoa. Riskien ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on turvata OPAn riskinkantokyky, joka muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta.

OP-Pohjola-ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet vahvistetaan keskusyhteisön hallintoneuvostossa. Periaateissa määritellään yleiset puitteet sille, miten riskien ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvät lakisääteiset ja sääntömääräiset velvoitteet täytetään sekä miten Finanssivalvonnan ohjeistusta yleisesti sovelletaan OP-Pohjolassa ryhmätasolla ja OP-Pohjola-ryhmään kuuluvissa yhteisöissä.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoite on turvata OPAn riskinkantokyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi OPAn tai koko OP-Pohjola-ryhmän kannattavuuden, vakavaraisuuden tai toiminnan jatkuvuuden.

Riskienhallintaprosessi pitää sisällään riskien tunnistamisen, mittaamisen ja arvioinnin sekä niiden rajoittamisen, raportoinnin ja valvonnan. OPAn laadullisia ja muita ei-mitattavia riskejä hallitaan mm. varmistamalla, että OPAn vakavaraisuuden hallintaprosessi on kokonaisuudessaan järjestetty ohjeiden mukaisesti ja että ohjeiden noudattamista valvotaan ja poikkeamista raportoidaan säännöllisesti. Hallitus on vahvistanut OPAlle riskienhallintaa koskevat riskilajikohtaiset toimintaohjeet ja menettelytavat keskusyhteisön ohjeistuksen pohjalta.

Riskienhallinnan riippumattomuus liiketoiminnasta toteutuu yleisesti siten, että OPAn ylimmän johdon lisäksi riskinottoa valvoo OPAn liiketoiminnasta riippumaton keskusyhteisön Riskienhallinnan ohjaus. Sen tehtävänä on arvioida OPAn käyttämiä riskienhallintajärjestelmiä, riskejä ja niiden tasoa. Keskusyhteisön Riskienhallinnan ohjaus ohjaa lisäksi OPAA riskienhallintajärjestelmien kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Keskusyhteisön Sisäinen tarkastus arvioi säännöllisesti OPAn riskienhallinnan riittävyden.

OP-Pohjola-ryhmässä mitattavissa olevat riskit rajoitetaan riskinkantokyvylle ja keskeisimmille riskilajeille asetetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla. Mittariston kattavuus ja kehittämistarpeet tarkistetaan vuosittain. Ennen riskimittariston ja limiittien vahvistamista niistä pyydetään lausunto keskusyhteisön Riskienhallinnan ohjaukselta. Keskusyhteisön johtokunta on asettanut OPAN vakavaraisuudelle ja luottoriskeille valvontarajat, joita OPAn ei tule toiminnassaan ylittää.

Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on turvata OPAn riskinkantokyky ja varmistaa, että yhtiön toimintaedellytykset eivät vaarannu pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuuden hallinta muodostuu arvioidun riskiaseman ja sen ennakoidun kehityksen suhteuttamisesta käytettävissä oleviin omiin varoihin. Omien varojen vaade arvioidaan taloudellisen pääomavaateen mallilla. Kannattavuuden kehityksellä ja pääomasuunnittelulla on myös keskeinen osa vakavaraisuuden hallinnassa.

Taloudellinen pääomavaade ja stressitestit

OPA noudattaa taloudellisen pääomavaateen ja stressitestien käytössä keskusyhteisön ohjeita.

Taloudellinen pääomavaade on OP-Pohjola-ryhmän oma arvio siitä pääoman määrästä, joka riittää kattamaan liiketoiminnan riskeistä syntyvät odottamattomat tappiot.

Taloudellisen pääomavaateen mallissa lasketaan ryhmän sisäisten riskimallien perusteella riskien kattamiseksi tarvittava taloudellinen pääomavaade käyttäen yhden vuoden aikahorisonttia ja 99,97 prosentin luottamustasoa.

Taloudellinen pääomavaade lasketaan luottoriskille, pankkitoiminnan korko-, osake- ja kiinteistöriskille sekä operatiivisille riskeille. OP-Pohjola-ryhmän menestys- ja limiittimittaristossa hyödynnetään taloudelliseen pääomavaateeseen perustuvia mittareita.

Stressitestejä käytetään sen arvioimiseen, miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa OPAan. Stressitestien avulla voidaan tunnistaa yhtiön kannalta keskeisimmät riskit ja arvioida, miten haavoittuvainen yhtiön taloudellinen asema on näiden riskien suhteen.

Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Keskusyhteisö vastaa OP-Pohjolan ryhmätasoa koskevasta riskien ja vakavaraisuuden hallinnasta sekä OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintajärjestelmän riittävydestä ja ajanmukaisuudesta. Keskusyhteisö antaa ryhmään kuuluville yhteisöille ohjeita riskienhallinnan turvaamiseksi ja valvoo, että ne toimivat viranomaissäännösten, omien sääntöjensä, Keskusyhteisön antamien ohjeiden ja OP-Pohjola-ryhmän sisäisten sekä asiakassuhteissa asianmukaisten ja eettisesti hyväksyttävien menettelytapojen mukaisesti. OPA vastaa omasta riskien ja vakavaraisuuden hallinnastaan toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti. OPAssa riskienhallinnasta vastaa toimitusjohtaja yhdessä hallituksen kanssa.

Keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvistaa OP-Pohjola-ryhmän strategian, joka sisältää keskeiset riskienhallintaa koskevat linjaukset. Lisäksi keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvistaa OP-Pohjola-ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet, liiketoiminnan tavoitteet, pääomasuunnitelman perusteet sekä vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat riskilimitit. Hallintoneuvosto seuraa säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän ja OP-Pohjola-keskusyhteisökonsernin liiketoiminnan, riskinkantokyvyn ja riskitilanteen kehitystä.

Keskusyhteisön johtokunta arvioi vähintään vuosittain OP-Pohjola-ryhmän strategian ja riskilimiittien sekä pääomasuunnitelman ja omien varojen ennakoivan varautumissuunnitelman ajantasaisuuden. Johtokunta myös vastaa riskien ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvien järjestelmien ja menettelytapojen riittävydestä ja ajanmukaisuudesta sekä yleisten riskien ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvien ohjeiden antamisesta OP-Pohjola-ryhmän yhteisöille. Johtokunta vahvistaa OP-Pohjola-ryhmän riskienpolitiikan sekä yleiset riskien ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvät linjaukset. Johtokunta raportoi hallintoneuvostolle OP-Pohjola-ryhmän, keskusyhteisön ja siihen kuuluvien yhteisöjen sekä osuuspankkien liiketoiminnan, riskinkantokyvyn ja riskitilanteen kehityksestä.

OP-Pohjola-ryhmän riskienhallinnan ohjaus on liiketoiminnasta riippumaton vastuualue, joka linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen kokonaisvaltaista riskienhallintaa ja analysoi riskiasemaa. Riskienhallinnan ohjaus vastaa ryhmätason ja yhteisöille tarjottavien riskienhallintajärjestelmien ja riskienhallinnan menetelmien ylläpidosta ja kehittamisestä. Riskienhallinta laatii säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinnan raportin, joka sisältää riskienhallinnan arvion OP-Pohjola-ryhmän ja sen yhteisöjen riskienhallinnan laadusta ja riittävydestä sekä vakavaraisuuden riittävydestä suhteessa strategian pitkän aikavälin menestysmittareihin, riskilimiitteihin sekä nykyisiin ja tuleviin viranomaispääomavaateisiin.

Keskusyhteisön johtokunnalle raportoiva OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintatoimikunta varmistaa OP-Pohjola-ryhmän pitkän aikavälin toimintaedellytyksiä. Se linjaa ja ohjaa ryhmän riskienhallintaa ja vakavaraisuuden hallintaa sekä valvoo niitä koskevien linjausten toteutumista ryhmän eri yhteisöissä. Riskienhallintatoimikunta tekee keskusyhteisön johtokunnalle esityksiä riskienhallintaan ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvistä yleisistä periaatteista. Se valvoo myös, että riskienhallinnalliset näkökohdat otetaan riittävästi huomioon liiketoiminnassa ja sen kehittämisessä.

Keskusyhteisön johtokunnan asettama luottoriskitoimikunta linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen luottoprosessia ja luottoriskiasemaa. Se varmistaa, että luottosalkku vastaa voimassa olevaa riskipolitiikkaa ja sitä, että asiakaskokonaisuuksien vastuut sekä ryhmätasolla että jäsenyhteisöissä noudattavat asetettuja vastuurajoja. Jäsenpankeilla tulee olla luottoriskitoimikunnan myöntämä voimassa oleva lupa, kun asiakaskokonaisuuden asiakasriski on tai uhkaa nousta yli 20 %:iin luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista.

Keskusyhteisön Tarkastus tukee vakavaraisuuden hallintaa tarkastamalla, että OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt toimivat lakien, viranomaissäännösten, keskusyhteisön ohjeiden sekä sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä mukaisesti tuloksellisesti ja turvallisesti. Keskusyhteisön Tarkastus tarkastaa myös riskienhallintaa ja sitä, että riskien valvontajärjestelmät vastaavat toiminnan asettamia vaatimuksia.

OP-Asuntoluottopankin riskienhallinta

OPAn hallitus on vahvistanut pankille riskien ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet ja toimintaohjeet sekä asettanut riskirajat keskeisimmille riskimittareille. Toimitusjohtaja vastaa riskien ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskitilanteesta hallitukselle.

Riskienhallinnan arvioinnin riippumattomuus liiketoiminnasta toteutuu yleisesti siten, että riskienhallinnan arviointi perustuu Keskusyhteisön riskienhallinnan tuottamiin raporteihin sekä Keskusyhteisön Tarkastuksen arviointeihin OPAn riskienhallinnan riittävydestä. Keskusyhteisön Tarkastus tarkastaa myös OPAn riskienhallintaa.

Luotonmyöntämisvaltuudet on vahvistettu välittäjäpankkien ja OPAn välisessä asiamiessopimuksessa. Luottopäätökset tehdään pääsääntöisesti luoton välittäjäpankissa. Asunto-osakeyhtiöiden rakennusaikaisen rahoituksen osalta päätökset kuitenkin tulee hyväksyttävä OPAssa, jossa niistä tekee päätöksen luottotoimikunta.

OPAn merkittävimmät yksittäiset riskilajit ovat luottoriski, likviditeettiriski ja korkoriski. Muita OPAn liiketoimintaan liittyviä riskejä ovat operatiiviset riskit ja strateginen riski.

Riskinkantokyky ja kannattavuus

Riskinkantokyky pidetään riittävänä huolehtimalla riittävästä vakavaraisuudesta. OPAn omat varat pidetään riittävällä tasolla liiketoiminnan arvioituihin riskeihin nähden. Tarvittavien omien varojen määrän arvioinnin lähtökohtana ovat sekä viranomaispääomavaatimukset että Keskusyhteisön laskentamalliin perustuva OPAn taloudellinen pääomavaade. Riskit, jotka eivät sisälly pääoman laskentaan, sekä laskentaan liittyvät epävarmuustekijät otetaan huomioon pitämällä riittävä pääomavaateet ylittävää omien varojen puskuri. Omien varojen riittävyys varmistetaan Keskusyhteisön yleisillä stressitesteillä ja erityistilanteissa tarvittaessa OPAn oman toimintaympäristön epäsuotuisaan kehitykseen liittyvillä stressitesteillä. Omistaja tekee yhtiön pääomasijoituksia luottokannan kasvun edellyttämässä laajuudessa.

OPA toimii OP-Pohjola-ryhmän asuntorahoituksen välineenä. Tästä roolista johtuen pankki ei pyri maksimoimaan kannattavuuttaan, vaan pyrkii maksamaan kannustavat myyntipalkkiot asiamiehinhän luottojen välittäjänä toimiville OP-Pohjola-ryhmän jäsenpankeille. Kannattavuustaso pidetään kuitenkin riskinkantokyvyn näkökulmasta riittävänä.

Luottoriskit

Luottoriskien hallinnan tavoitteet ja yleiset periaatteet

Luottoriskillä tarkoitetaan vastapuoliriskiä, eli riskiä tappioista, joka johtuu siitä, etteivät sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovituista velvoitteistaan eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia. Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastuista syntyvien luottoriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on valvottu (kurinalainen) rahoitusprosessi, jota ohjaavat luottoriskipolitiikat, rahoituksen päätösvaltuudet ja toimintaohjeet. Pankkitoiminnassa luottoriskiä hallitaan käytännössä asiakasvalinnoilla, vakuuksin, kovenanttiehdoilla sekä riskikeskittymiä välttämällä. OPA myöntää uusia asuntovakuudellisia luottoja vain henkilöasiakkaille, mikä estää yksittäisten asiakasvastuiden kasvun merkittäväksi suhteessa omiin varoihin.

Luottoriskien hallintamenetelmät

OP-Pohjola-ryhmässä luottoriskin ottamista ohjataan ensisijaisesti ryhmän riskipolitiikalla. Lisäksi eri asiakasryhmille on laadittu omat luottoriskipolitiikat, joita päivitetään säännöllisesti. Luottoriskipolitiikoissa määritellään tavoiteriskitaso, riskinoton linjauksia, asiakasvalintaa sekä vakuuksien ja kovenanttien käyttöä koskevat periaatteet.

Luottoriskien hallinnan lähtökohta ja OP-Pohjola-ryhmän pankkien erityinen vahvuus on paikallinen ja perusteellinen asiakastuntemus. Luotonanto tapahtuu ensisijaisesti asiakkaan riittävän ja todennetun velanhoitokyvyn perusteella. Sitoumusten takaisinmaksun varmistamiseksi asiakkaan vastuilla tulee olla turvaavat vakuudet.

Henkilöasiakkaiden velanhoitokyvyn ja luottoriskin arvioinnissa hyödynnetään henkilöasiakkaiden rahoitushankkeiden luottoluokittelujen lisäksi maksukykylaskelmia ja maksukäyttäytymistietoja. Maksukykylaskelmilla varmistetaan, että henkilöasiakas pystyy suoriutumaan veloitteistaan. Luoton myöntämiseen vaikuttavat myös rahoitusneuvottelussa tehty vertailulaskelma koronnousun varalle ja asiakkaalle laskettu rahoitusaste. Luoton takaisinmaksua turvaamaan tarjotaan luottoon liitettävää vakuutusta sairauden ja työttömyyden varalle.

Velanhoitokulujen vakauttamiseksi korkotason nousun varalta OP-Pohjola-ryhmä tarjoaa kotitalouksien asuntoluotoille ja yritysten luotoille korkosuojaustuotteita ja kiinteäkorkoisia luottoja.

Luottoriskien seuranta on jatkuvaa. Seurannan kohteina ovat mm. luottosalkujen kehitys ja jakaumat luottoluokittain, järjestämättömien saamisten ja rästien kehitys sekä muut luottosalkujen laatua ja rakennetta kuvaavat raportit. Rästeiksi lasketaan luottojen lyhennykset ja korot, joita ei ole maksettu eräpäivänä.

Luottoluokittelu

Luottoriskin ottamista ohjataan ja riskin määrää arvioidaan OP-Pohjola-ryhmässä luottoriskimalleja hyödyntäen. Luottoluokittelu käsittää asiakkaan maksukykyä arvioivien mallien lisäksi luottoriskiparametreihin liittyvät mallit maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD, Probability of Default), tappio-osuudelle (LGD, Loss Given Default) ja vastuun määrälle maksukyvyttömyyshetkellä (EAD, Exposure at Default). OPAssa luottoriskimalleilla on vaikutusta mm:

- luotonmyönnössä ja hinnoittelussa,
- rahoituksen päätösvaltuuksien määrittämisessä,
- luottosalkun laadullisten tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa,
- luottoriskiraportoinnissa,
- taloudellisen pääomavaateen laskennassa,
- joukkovelkakirjojen vakuudeksi kelpaavien asuntoluottojen luokittelussa.

Luottoluokittelu ja maksukyvyttömyyden todennäköisyys

Luottoluokittelun tarkoituksena on ryhmitellä asiakkaat riskin mukaisesti. Asiakkaan luottoluokka arvioi riskiä siitä, että asiakkaan jostakin vastuusta tulee vuoden sisällä järjestämätön saatava tai sitä vakavampi maksuhäiriö. Tämän riskin suuruudesta kertoo kullekin luottoluokalle arvioitu maksukyvyttömyyden todennäköisyys (PD), joka on maksukyvyttömyyden keskimääräinen todennäköisyys vuoden aikana yli suhdannekierron. Hyvässä taloussuhdanteessa tietyt luottoluokan toteutuneet maksukyvyttömyiden asiakkaiden osuudet siis tyypillisesti alittavat kunkin luokan estimoidun maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja huonossa suhdanteessa ylittävät.

OP-Pohjola-ryhmässä on käytössä useita erilaisia luokittelumalleja asiakkaiden maksukyvyn arviointiin. Vähittäisvastuisiin kuuluvien henkilöasiakkaiden luotot luokitellaan omilla luokittelumalleillaan hakemusvaiheessa sekä osana pankin luottokantaa.

Henkilöasiakkaiden maksukyvyyn arvioinnissa vastuut luokitellaan 16 luokkaan, luokasta A+ luokkaan F. Maksukyvyttömän asiakkaan vastuut luokitellaan luokkaan F. Maksukyvyyn arvioinnissa käytetään luottokannan luokittelua ja, mikäli kannan luokittelua ei ole, hakemusvaiheen luokittelua. Luokittelu perustuu luottihakemuksesta kerättäviin tietoihin, asiakkaan maksukäyttäytymiseen ja muihin asiointihistoriatietoihin, jotka pisteytetään. Yhteenlasketuista pisteistä muodostetaan luottoluokat ja kullekin luottoluokalle on johdettu keskimääräiset maksukyvyttömyyden todennäköisyydet yhden vuoden aikaperiodille.

Henkilöasiakkaiden luottokannan luokittelumallilla luokitellaan henkilöasiakkaiden vastuut, joiden velallisista joku on ollut OP-Pohjola-ryhmässä luottoa viimeiset kuuden kuukauden aikana. Luottokannan luokat päivittyvät kerran kuukaudessa. Malli on otettu käyttöön vuonna 2006 ja sen nykyinen versio on vuodelta 2011.

Tappio-osuus ja vastuun määrä

Asiakkaiden maksukyvyyn arviointimallin lisäksi luottoriskin mittaamisessa käytetään tappio-osuuden ja vastuun määrän ennustemalleja. OP-Pohjola-ryhmän luottoriskimalleissa tappio-osuus (LGD) on taloudellista tappiota (osuutena asiakkaan vastuiden määrästä maksukyvyttömyyshetkellä), joka pankille koituisi, jos asiakkaasta tulisi vuoden sisällä maksukyvytön. Vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) tarkoittaa maksukyvyttömän asiakkaan sopimuksen taseessa olevan vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä. Taseen ulkopuolisten vastuiden määrään arviointiin liittyy luottovasta-arvokerroinparametri (CF, Conversion Factor). Luottovasta-arvokerroin kuvaa, kuinka paljon ennustehetken taseen ulkopuolisesta vastuusta on nostettu maksukyvyttömyyshetkellä.

Luottoriskimallien käyttö vakavaraisuuslaskennassa

Finanssivalvonta myönsi syyskuussa 2008 OP-Pohjola osk:lle luvan käyttää sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA, Internal Ratings Based Approach) vakavaraisuuslaskennassa ryhmätasolla oman pääoman ehtoisiin sijoituksille ja Pohjola Pankki Oyj:n yritys vastuulle. Lokakuussa 2011 OP-Pohjola osk ja osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvat jäsenluottolaitokset (pl. OP-Kotipankki Oyj) sekä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset saivat luvan ottaa käyttöön sisäisten luottoluokitusten menetelmän myös vähittäis- ja luottolaitosvastuissa sekä ryhmän muissa yritys vastuissa.

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskennassa käytetään yritys- ja luottolaitos vastuissa sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmää. Syyskuussa 2008 laskenta aloitettiin sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmällä ryhmätasolla oman pääoman ehtoisiin sijoituksille ja Pohjola Pankin yritys vastuulle. Tässä menetelmässä kunkin asiakkaan luottoriskin vakavaraisuusvaateeseen vaikuttaa OP-Pohjola-ryhmän omilla luottoriskimalleilla toteutettu arvio maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä (PD). Viranomaisten antamia ns. standardiestimaatteja käytetään tappio-osuudesta (LGD) ja vastuun määrästä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) lasketaan viranomaisten asettamilla malleilla.

Vähittäisvastuiden vakavaraisuusvaateen laskennassa käytettävässä sisäisten luottoluokitusten menetelmässä kunkin asiakkaan vastuiden riskipainon laskennassa käytetään OP-Pohjola-ryhmän sisäisiin malleihin perustuvia PD-, LGD- ja EAD-arvoja.

Luottoriskimalleihin liittyvä päätöksenteko ja arviointi

Luottoriskimallien käyttöönotosta ja merkittävistä muutoksista päättää OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintatoimikunta. Päätökset perustuvat keskusyhteisön johtokunnan hyväksymiin luottoluokittelun ja luottoriskimallien validoinnin yleisiin periaatteisiin. Mallien kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa keskusyhteisön Riskienhallinta, joka on riippumaton liiketoiminnasta.

Luottoluokittelun ja luottoriskimallien toimivuutta seurataan ja valvotaan säännöllisesti. Keskusyhteisön riskienhallinta kerää jatkuvaa palautetta liiketoiminnalta luottoluokittelun toimivuudesta ja luottoriskiparametreihin liittyvistä malleista. Automaattisesti luottoluokan muodostavia malleja monitoroidaan kuukausittain. Monitoroinnin tarkoituksena on seurata luottokannassa ja luotonmyönnessä tapahtuvia muutoksia, jotka voisivat olla merkkejä esimerkiksi tietoteknisen toteutuksen virheistä.

Lisäksi mallien laatua varmistetaan vähintään kerran vuodessa OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintatoimikunnan hyväksymien validointiohjeiden mukaisesti. Validointiohjeistus sisältää vaatimuksia myös kunkin mallin käyttöönoton yhteydessä tehtävälle laadunvarmistukselle. Validoinnissa testataan tilastollisilla testeillä mm. mallin erottelukykyä ja riskiestimaattien (PD, LGD ja EAD) oikeellisuutta. Lisäksi validointiin sisältyy laadullista arviointia kuten käyttäjäpalautteen analysointia ja vertaisryhmäanalyysiä. Validoinnin tulokset ja mahdolliset toimenpidesuosituksot raportoidaan riskienhallintatoimikunnalle, joka päättää validoinnin perusteella tehtävistä kehitystoimenpiteistä.

Keskusyhteisön sisäinen tarkastus varmistaa tarkastuksillaan validoinnin riippumattomuutta. Lisäksi se tarkastaa luottoriskimalleja ja sen sovelluksia sekä käyttöä Keskusyhteisön yhtiöissä ja jäsenosuuspankeissa osana normaalia tarkastustoimintaansa.

Luottoriskin vähentäminen

Sitoumusten takaisinmaksun varmistamiseksi OPAn asiakkaan vastuulla tulee olla turvaavaa vakuutta. Myönnettyjen luottojen vakuudet on arvostettu kiinnitysluottopankkilain käyvän arvon periaatteiden lisäksi OP-Pohjola-ryhmässä käytössä olevan turvaavan vakuuden periaatteiden mukaisesti. Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa ohjeet kiinteistöjen, erilaisten osakkeiden, talletusten ja arvopapereiden sekä muiden mahdollisten kohteiden ja takausten hyväksymisestä vakuuksiksi. Näiden ohjeiden noudattamisella varmistetaan myös, että vakuudet on pantattu pätevästi, vakuus on kattava ja riittävä, ja vakuudet ovat realisoitavissa.

Vakuusarvojen kehitystä seurataan OP-Pohjola-ryhmässä säännöllisesti. Jokaisen rahoituspäätöksen yhteydessä tarkistetaan, onko vakuuden uudelleen arvioinnille tarvetta. Samanlainen tarkistus tehdään myös silloin, kun vakuuden arvo on merkittävästi muuttunut tai asiakkaan taloudellinen tilanne on heikentynyt olennaisesti. Asuntovakuuksien käypiä arvoja päivitetään kerran vuodessa virallisista kauppahintatilastoista johdettujen indeksien perusteella.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. OPAn rakenteellinen rahoitusriski syntyy pääosin maturiteetiltaan pitkän asuntoluototuksen ja asuntovakuudellisen varainhankinnan eräänymisrakenteiden eroista. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista eikä vakuustarpeista ilman vaikutuksia päivittäiseen toimintaan tai pankin taloudelliseen tilaan. Maksuvalmiuden hallinnan tavoitteena on turvata rahoituksen saatavuus kustannustehokkaasti kaikissa tilanteissa.

Likviditeettiriskin lähteitä ovat taserakenteesta syntyvät riskit sekä asiakaskäyttötymisen muutoksiin ja tukkumarkkinarahoituksen toimivuuteen liittyvät riskit. Lisäksi liiketoimintariskien, maineriskin tai likviditeetin hallinnan sääntelyn muutokset voivat toteutuessaan realisoitua likviditeettiriskinä.

Keskusyhteisön johtokunta vastaa OP-Pohjola-ryhmän likviditeettiriskin hallinnasta. Johtokunta vahvistaa vuosittain OP-Pohjola-ryhmän likviditeettiriskin hallintaa ohjaavan ryhmän riskipolitiikan, likviditeetin hallinnan ohjeistuksen sekä hallintoneuvoston asettamista ryhmätason riskilimiiteistä johdetut jäsenpankkien valvontarajat ja muiden yhteisöjen limiitit, jotka rajoittavat rakenteellisen rahoitusriskin ja maksuvalmiusriskin ottoa. Keskusyhteisön johtokunta seuraa säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän ja siihen kuuluvien jäsenpankkien ja muiden yhteisöjen likviditeettiriskiä ja maksuvalmiustilannetta. Johtokunta ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin ja päättää muutoksista maksuvalmiuden hallinnan valmiustasoissa.

OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiutta hallitaan ennakoivalla rahoitusrakenteen suunnittelulla, ryhmän riskilimiiteillä ja niistä ryhmän yhteisöille johdetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla sekä seurantamittareilla, maksuvalmiustilanteen seurannalla ja oikein mitoitettulla likviditeettireservillä, päivittäisen maksuvalmiuden suunnittelulla ja hoidolla sekä tehokkaalla ryhmän likviditeettitilanteen ohjauksella.

Likviditeettiriskin hallinta perustuu ryhmän riskipolitiikan linjauksiin ja hyväksytyihin riskilimiitteihin ja valvontarajoihin. Keskusyhteisö hyväksyy likviditeettireservin laadulliset tavoitteet, varainhankintasuunnitelman, maksuvalmiuden hoidon jatkuvuussuunnitelma ja likviditeetin hallinnan toimintatavat. Maksuvalmiuden hoidon jatkuvuussuunnitelma koostuu valmiustasopohjaisesta ohjausmallista, rahoituslähteet sisältävästä varautumissuunnitelmasta sekä maksuvalmiuden operatiivisen hoidon jatkuvuussuunnitelmasta. Likviditeettireservin määrälliset ja laadulliset tavoitteet, varautumissuunnitelma ja valmiustasopohjainen ohjausmalli on arvioitu uhkaskenaarioiden mukaisten stressitestien pohjalta. Markkinahäiriötilanteissa toimitaan maksuvalmiuden hoidon jatkuvuussuunnitelman mukaisesti. Pohjola Pankin tarjoamat ryhmän sisäiset keskuspankkipalvelut tukevat ryhmän maksuvalmiuden hallintaa.

OPAn varainhankinta asuntovakuudellisin joukkovelkakirjalainoin rahamarkkinoilta on osa ryhmän tukkuvarainhankintaa, joka perustuu ryhmän ennakoivaan jälleenrahoitusrakenteen suunnitteluun.

Finanssiryhmän keskuspankkina Pohjola Pankki turvaa niin koko ryhmän kuin ryhmään kuuluvan yhteisöiden, kuten OPAn, maksuvalmiuden. Ryhmän päivittäinen maksuvalmiuden hallinta on pankkitoimintaa harjoittavien yhtiöiden maksuvalmiuden hallintaa. Kaikki muutokset ryhmään kuuluvien yhteisöjen maksuvalmiusasemassa toteutuvat muutoksena Pohjola Pankin maksuvalmiusasemassa.

Pohjola hoitaa keskitetysti ryhmän senior-ehtoisen ja oman pääomanehtoisen tukkuvarainhankinnan kun taas OP-Asuntoluottopankki Oyj hoitaa asuntovakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

OPAn kassavirtoja seurataan päivittäin maksuvalmiuden varmistamiseksi ja pitkän aikavälin jälleenrahoitusrakennetta (jälleenrahoitusriski) seurataan ja ennakoidaan säännöllisesti osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

Markkinariskit

Markkinariskien hallinnan yleiset periaatteet

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatiliiteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan.

Kansainvälisissä tilinpäätösstandardeissa (IFRS 7 *Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot*) rahoitusinstrumenttien markkinarisktiin luetaan kuuluviksi valuuttariski, korkoriski ja muu hintariski. Muu hintariski käsittää lähinnä osake- ja hyödykeriskin.

OPAssa ei ole valuuttakurssi-, luottospredi-, osake-, hyödyke-, kiinteistö- tai volatilitteettiriskejä. Markkinariskien hallinnan keskeisenä tehtävänä on tunnistaa ja arvioida pankin liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti ja tehokkaasti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden heikkenemiseen.

OPAn hallitus on vahvistanut kirjallisen markkinariskien hallinta -toimintaohjeen. Siinä määritellään käytettävät tuotteet ja markkinainstrumentit, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet, käytettävät markkinariskimittarit ja -rajat sekä pankin markkinariskien hallinnan organisointi ja raportointikäytäntö.

Korko- ja rahoitusriskinottoa on rajoitettu myös kiinnitysluottopankkilain säännöksissä. Lain mukaan vakuutena olevista lainoista minkä tahansa 12 kuukauden aikana saatavien korkojen yhteenlaskettu määrä on oltava suurempi kuin kiinteistövakuudellisille jvk-lainoille samana aikana maksettavien korkojen yhteenlaskettu määrä. Lisäksi kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen jäljellä oleva keskijuoksuaika on oltava lyhyempi kuin niiden vakuutena olevien varojen jäljellä oleva keskijuoksuaika

OP-Pohjola-ryhmän keskuspankkina Pohjola hoitaa pankkiryhmän maksuvalmiuden, maksuliikkeen, valuuttakurssiriskin, pitkäaikaisen varainhankinnan ja kansainväliset pankkisuhteet sekä vastaa yhteisen, keskitetyn maksuvalmiusreservin ylläpidosta. OPA hoitaa rahamarkkina- ja johdannaiskauppansa Pohjolan kanssa.

OPAssa markkinariskiraportointi johdolle tapahtuu säännöllisesti kuukausittain, mutta seuranta päivittäistä. Pohjola raportoi korkoriskiposition markkina-arvon kehityksen OPAlle päivittäin ja Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta tuottaa kuukausittaiset markkinariskiraportit.

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkojen muutosten aiheuttamaa tuloksen, kannattavuuden ja vakavaraisuuden vaihtelua. OPAn korkoriski on rahoitustaseen uudelleenhinnoitteluriskiä, joka aiheutuu saamisten ja velkojen toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista.

Korkoriskitarkasteluun sisällytetään kaikki tase-erät sekä taseen ulkopuoliset korolliset erät. Tarkastelussa ei tehdä oletuksia liiketoiminnan kasvusta. Merkittävin korkoriskin lähde on OPAlle antolainauksen ja varainhankinnan toisistaan poikkeavat korkosidonnaisuudet.

Korkoriskitarkastelussa koronmuutokselle herkäät erät jaetaan kassavirtatarkasteluun korontarkistusajankohtien mukaisesti. Kiinteäkorkoisten erien korontarkistusajankohta on sama kuin eräpäivä. Vaihtuvakorkoisten erien tulevaisuuden korkokassavirrat lasketaan tarkasteluhetken korkokäyrältä sopimuksen korkotietoihin perustuen forward forward –menettelyä käyttäen. Tarkastelussa otetaan huomioon hallinnollisten korkojen uudelleenhinnoitteluviiveet. Luottojen ennaaikaisia takaisinmaksuja ei ole mallinnettu.

OPA on suojannut koko asuntoluottokantansa korkoriskin koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien asuntoluottojen pohjakorkokassavirrat euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös kaikkien liikkeelle laskemiensa joukkovelkakirjalainojen kiinteät korot vaihtuviin markkinakorkoihin. Kaikkien johdannaissopimusten vastapuolena on Pohjola Pankki.

OPAn korkoriskin riskirajamittarina käytetään markkinakorkojen 1,0 prosenttiyksikön muutoksen vaikutusta pankin riskiposition nykyarvoon. Korkotuloriskiä seurataan arvioimalla koronmuutoksen vaikutusta seuraavan kahden kuukauden korkokatteeseen. OPAn korkoriskiä seurataan ja raportoidaan päivittäin.

Kiinteistöriski

Kiinteistöriskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, arvioida, rajoittaa ja valvoa kiinteistöomistuksiin kohdistuvia arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskejä. Kiinnitysluottopankkina OPA saa omistaa vain sellaisia kiinteistöjä sekä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeita ja osuuksia, jotka ovat joutuneet kiinnitysluottopankin haltuun maksamatta jääneen saamisen vakuutena. Tilikaudella OPAn omistuksessa ei ole ollut kiinteistöjä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Operatiivinen riski sisältää myös compliance-riskin, mutta se ei sisällä strategista riskiä. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä. OPAssa operatiivisia riskejä hallitaan tunnistamalla riskejä ja arvioimalla niitä sekä varmistamalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyyttä. Operatiivisten riskien hallinnalla ei aina pyritä riskin poistamiseen kokonaisuudessaan, vaan riskin hallitsemiseen siten, että riskitaso on hyväksyttävissä.

OP-Pohjola-ryhmän sisäisen työnjaon mukaan OP-Palvelut Oy vastaa keskitettyjen palveluiden tuottamisesta ryhmän yhteisöille sekä niiden toimintavarmuudesta ja jatkuvuudesta. Keskusyhteisö ohjaa ja valvoo OP-Palvelut Oy:n toimintaa ja varmistaa, että OP-Palvelut Oy:llä on tältä osin koko OP-Pohjola-ryhmään nähden riittävät järjestelmät ja menettelytavat. OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt vastaavat omaan liiketoimintaansa liittyvien operatiivisten riskien hallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen edellyttämällä tavalla.

OPAssa operatiivisia riskejä tunnistetaan kaikista merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä (ml. ulkoistukset). Tunnistamisessa huomioidaan myös rahoitusjärjestelmien lainvastaiseen hyväksikäyttöön (rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen) sekä sääntelyn noudattamattomuuteen liittyvät riskit. Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella. Arvioinnissa huomioidaan myös maineriski.

OP-Pohjola-ryhmässä noudatetaan operatiivisten riskien hallinnassa yhtenäistä järjestelmätoimintamallia. OPA on toteuttanut uuden toimintamallin mukaisesti operatiivisten riskien kartoituksen. Kartoitus sisälsi liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä riskiä pienentävien kehitystoimenpiteiden määrittelyn ja seurannan. Lisäksi seurataan toteutuneita riskitapahtumia, ns. läheltä piti tilanteita ja muille finanssialan toimijoille sattuneita vahinkoja, analysoidaan niitä ja varmistetaan riittävät menettelytavat vastaavien vahinkojen estämiseksi.

OPAn hallitus on vahvistanut pankille operatiivisten riskien toimintaohjeen. Operatiivisista riskeistä raportoidaan OPAn hallitukselle vähintään kerran vuodessa.

Compliance-riskit

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Riskin toteutuminen voi taloudellisen menetyksen lisäksi aiheuttaa myös muita sanktioita. Tällaisia sanktioita ovat esimerkiksi yhteisösakko, erilliset velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rikemaksut sekä viranomaisen antamat varoitukset ja huomautukset. Myös compliance-riskin seurauksena voi olla maineen tai luottamuksen heikkeneminen tai menettäminen.

Compliance-riskiä hallitaan ohjeistamalla, kouluttamalla ja konsultoimalla organisaatiota sekä valvomalla menettelytapojen säännöstenmukaisuutta. Lisäksi compliance-riskejä tunnistetaan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti edellä kuvatun operatiivisten riskien hallinnan toimintamallin mukaisesti. Uusien tuotteiden ja liiketoimintamallien säännöstenmukaisuus arvioidaan osana tuotteen tai liiketoimintamallin hyväksymisprosessia.

Compliance-toiminta on olennainen osa luotettavaa hallintoa. OPAn compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että toiminnassa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä, keskusyhteisön sekä OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita sekä asiakassuhteissa asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

OPAn hallitus on vahvistanut pankille compliance-toiminnan periaatteet. OPAssa compliance-toiminnasta vastaa toimitusjohtaja.

Strateginen riski

Strateginen riski syntyy väärän strategian valinnasta tai siitä, että valitulla strategialla ei saavuteta asetettuja tavoitteita. Se voi myös olla seurausta valitun strategian toteuttamisen epäonnistumisesta. Strategian toteutus voi epäonnistua toimintaympäristön muutosten tai huonon johtamisen takia.

OPAn liiketoiminnan keskeisiin linjauksiin liittyvää strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden ja sijoittajien tulevista tarpeista sekä rahoitusmarkkinoiden kehityksestä. OPAn strategiset linjaukset käsitellään OP-Pohjola-ryhmän sisällä ennen niiden vahvistamista.

TULOSTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 3. Korkotuotot ja -kulut	2011	2010
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	532	189
Saamisista asiakkailta	154 270	81 405
Myytavissä olevista saamistodistuksista	659	-
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-22 363	-18 423
Muut korkotuotot	81	144
Yhteensä	133 180	63 314
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	24 102	7 769
Johdannaissopimuksista		
Kaupankäyntitarkoitus	-	-
Suojauslaskennasta	-213 619	-62 484
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	298 147	101 386
Korkokulut vel., joilla on huonompi etuoikeus	372	261
Muut korkokulut	32	32
Yhteensä	109 034	46 963
Korkokate	24 147	16 350
Suojauslaskennan nettotulos		
Suojauslaskennan suojausinstrumenttien nettotulos on 137.748 (-14.543) ja suojauskohteiden nettotulos on -137.748 (14.543). Suluissa on vuoden 2010 tiedot.		

LIITE 4. Palkkiotuotot ja -kulut, netto	2011	2010
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	3 569	2 731
Yhteensä	3 569	2 731
Palkkiokulut		
Arvopapereista	16	18
Muut	13 760	11 162
Yhteensä	13 776	11 180
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	-10 207	-8 450
Muut palkkiokulut muodostuvat pääasiassa palkkioista asiamiehinä toimiville välittäjäpankeille.		

LIITE 5. Kaupankäynnin nettotuotot	2011	2010
Kaupankäynnin rahoitusvaroista ja -veloista		
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Johdannaista	-	-
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	-1
Yhteensä	0	-1
Kaupankäynnin nettotuotot yhteensä	0	-1

LIITE 6. Sijoitustoiminnan nettotuotot	2011	2010
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Tuotot osakkeista ja osuuksista	487	2
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	487	2

LIITE 7. Liiketoiminnan muut tuotot	2011	2010
Muut liiketoiminnan tuotot	5	19
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	5	19

LIITE 8. Henkilöstökulut	2011	2010
Palkat ja palkkiot	242	254
Eläkekulut	32	23
Maksupohjaiset järjestelyt	34	21
Etuuspohjaiset järjestelyt	-2	2
Muut henkilösivukulut	8	10
Henkilöstökulut yhteensä	282	288

LIITE 9. Muut hallintokulut	2011	2010
Toimistokulut	133	173
IT-kulut	1 788	1 125
Yhteyskulut	116	73
Markkinointikulut	2	1
Muut hallinnon kulut	15	24
Muut hallintokulut yhteensä	2 054	1 396

LIITE 10. Liiketoiminnan muut kulut	2011	2010
Vuokrakulut	37	32
Poistot		
Koneista ja kalustosta	1	2
Aineettomista hyödykkeistä	337	274
Yhteensä	338	277
Muut	1 022	1 089
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	1 396	1 398

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin	2011	2010
Tilintarkastuksesta	9	10
Tilintakastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	-	-
Veroneuvonta	-	-
Muut palvelut	33	35
Yhteensä	42	45

LIITE 11. Tuloverot	2011	2010
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	2 779	1 262
Edellisten tilikausien verot	-	-
Laskennalliset verot	-93	2
Tuloslaskelman verot	2 686	1 264

Yhteisön tuloveroprosentti	26 %	26 %
----------------------------	------	------

Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

	2011	2010
Tulos ennen veroja	10 341	4 839
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	2 689	1 258
Edellisten tilikausien verot	-	-
Verokannan muutos	-3	-
Muut	-	6
Tuloslaskelman verot	2 686	1 264

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 12. Saamiset luottolaitoksilta	31.12.2011	31.12.2010
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	82 434	61 673
Muut kuin vaadittaessa maksettavat talletukset	-	-
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	82 434	61 673

LIITE 13. Johdannaispimukset	31.12.2011	31.12.2010
Suojaavat johdannaispimukset - käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	198 380	71 255
Johdannaispimukset yhteensä	198 380	71 255

LIITE 14. Saamiset asiakkailta	31.12.2011	31.12.2010
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	610 712	581 358
Ostetut luotot ja muut saamiset	6 924 204	4 427 024
Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-358	-
Yhteensä	7 534 557	5 008 381
Saamiset asiakkailta yhteensä	7 534 557	5 008 381

LIITE 15. Sijoitusomaisuus	31.12.2011	31.12.2010
Myytävässä olevat rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet, ei noteeratut	17	17
Sijoitusomaisuus yhteensä	17	17

Muut kuin julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenuun.

Myytävässä olevien arvopaperierien muutokset

Myytävässä olevissa arvopapereissa ei ole tapahtunut muutoksia vuonna 2011.

LIITE 16. Aineettomat hyödykkeet	31.12.2011	31.12.2010
Ohjelmistot, lisenssit ja käyttöoikeudet	587	914
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	587	914

Aineettomien hyödykkeiden muutokset

	31.12.2011			31.12.2010		
	Ohjelmistot	Ohjelmistot/ rahoitusleasing	Aineettomat hyödykkeet	Ohjelmistot	Ohjelmistot/ rahoitusleasing	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	425	1 207	1 633	569	818	1 387
lisäykset	-237	246	10	-143	389	246
Hankintameno 31.12.	189	1 454	1 643	425	1 207	1 633
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	179	541	719	170	274	445
tilikauden poistot	1	336	337	8	266	274
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	179	876	1 056	179	541	719
Kirjanpitoarvo 31.12.	9	577	587	247	667	914

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään 'liiketoiminnan muut kulut'. Yhtiöllä ei ole ollut arvonalentumisia.

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasing-sopimuksella vuokratut ohjelmistot. Vuokrakaudeksi on sovittu neljä vuotta.

LIITE 17. Aineelliset hyödykkeet	31.12.2011	31.12.2010
Koneet ja kalusto	-	3
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	-	3

Aineellisten hyödykkeiden muutokset

	31.12.2011	31.12.2010
	Koneet ja kalusto	Koneet ja kalusto
Aineellisten hyödykkeiden muutokset		
Hankintameno 1.1.	20	20
lisäykset	-3	-
Hankintameno 31.12.	17	20
Kertyneet poistot, arvonalentumiset ja -korotukset 1.1.	17	15
tilikauden poistot	0	2
Kertyneet poistot, arvonalentumiset ja -korotukset 31.12.	17	17
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	3

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset aineellisista hyödykkeistä on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin. Yhtiö ei ole kirjannut tilikaudelle, eikä aiemmille tilikausille, arvonalentumisia.

LIITE 18. Muut varat	31.12.2011	31.12.2010
Eläkevarat	248	237
Siirtosaamiset		
Korot	95 957	48 474
Muut	89	79
Yhteensä	96 294	48 790

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OPAn eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä. Lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt samoin kuin eläkekassassa hoidettu TEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläkejärjestelyt on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisena järjestelyinä.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen tasearvot	31.12.2011	31.12.2010
Varojen käypä arvo	439	724
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	-433	-695
	6	30
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	241	207
Nettosaaminen	248	237

Eläkejärjestelyn varoihin sisältyy	31.12.2011	31.12.2010
Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita	14	26
OP-ryhmään kuuluvien yritysten liikkeeseen laskemia arvopapereita	5	22
Muita saamia OP-ryhmään kuuluvilta yrityksiltä	42	0
OP-ryhmän käytössä olevat kiinteistöt	10	5
Yhteensä	71	53

Etuuspohjaiset eläkekulut tuloslaskelmassa	31.12.2011	31.12.2010
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	13	12
Korkomenot	29	28
Varojen odotettu tuotto	-48	-43
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	4	5
Etuuspohjaiset eläkekulut tuloslaskelmassa yhteensä	-2	2

Varojen toteutunut tappio/tuotto	-296	68
---	-------------	-----------

Kuvaus perusteesta, jota on käytetty varojen kokonaistuottoa määritettäessä, mukaan lukien järjestelyyn kuuluvien varojen tärkeimpien ryhmien vaikutus

Eläkejärjestelyihin kuuluvien varojen pitkän aikavälin tuotto-odotus perustuu pitkiin historiallisiin aikasarjoihin ja tutkimuksiin eri omaisuusluokkien riskipreemioista. Odotettu tuotto on määritetty yhtenäisesti, ottaen huomioon historialliset tuotot, markkinoiden nykyinen tila sekä varojen strateginen jako.

Velvoitteen nykyarvon muutokset

	31.12.2011	31.12.2010
Velvoitteen nykyarvo 1.1.	695	639
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	13	12
Korkomenot	29	28
Vakuutusmatemaattiset tappiot ja voitot	-237	93
Maksetut etuudet	-16	-22
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	-	-
TyEL:n korkoeron tuotto, maksu tasaukseen	-	-
Vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu, saaminen tasauksesta	2	3
Jakosuhteen muutos	-52	-59
Velvoitteen nykyarvo 31.12.	433	695

Varojen käypien arvojen muutokset

	31.12.2011	31.12.2010
Varojen käypä arvo 1.1.	724	659
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	48	43
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-345	22
Työnantajan suorittamat maksut	8	10
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	-	-
Maksetut etuudet	-16	-22
TyEL:n korkoeron tuotto, maksu tasaukseen	-	-
Vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu, saaminen tasauksesta	2	3
Jakosuhteen muutos	18	10
Varojen käypä arvo 31.12.	439	724

Vuonna 2012 suoritettavien maksujen määrä etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 7 tuhatta euroa.

Merkittävimpien varojen ryhmien osuus järjestelyyn kuuluvien varojen koko käyvästä arvosta, %

	31.12.2011	31.12.2010
Osakkeet ja osuudet	17	32
Saamistodistukset	39	42
Kiinteistöt	13	19
Muut varat	31	7
Yhteensä	100	100

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset

	2011	2010
Diskonntauskorko, %	4,50	4,00
Varojen pitkäaikainen odotettu tuotto, %	6,20 - 6,60	6,20 - 6,60
Tuleva palkankorotusolettama, %	3,00	3,00
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,00 - 2,40	2,00 - 2,40
Vaihtuvuus, %	0,50 - 3,00	0,50 - 3,00
Inflaatio, %	2,00	2,00
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika vuosina	10 - 19	9 - 16

Etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden ylikate ja kokemusperäiset tarkistukset

	31.12.2011	31.12.2010
Veloitteen nykyarvo	433	695
Varojen käypä arvo	-439	-724
Yli- tai alikate	-6	-30
Velkojen kokemusperäiset tarkistukset	-237	-6
Varojen kokemusperäiset tarkistukset	-345	22

LIITE 19. Velat luottolaitoksille

	31.12.2011	31.12.2010
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Muut velat	2 070 000	1 640 000
Yhteensä	2 070 000	1 640 000
Velat luottolaitoksille	2 070 000	1 640 000

LIITE 20. Johdannaissopimukset

	31.12.2011	31.12.2010
Suojaavat johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	11 212	21 835
Johdannaissopimukset yhteensä	11 212	21 835

LIITE 21. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

	Keskikorko%	31.12.2011	Keskikorko%	31.12.2010
Joukkovelkakirjalainat	3,38	5 423 085	3,34	3 286 747
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		5 423 085		3 286 747

OP-Asuntoluottopankin liikkeeseen laskemat pitkäaikaiset lainat

Laina	Kirjanpitoarvo	Korkosidonnaisuus	Nimelliskorko-%	Eräpäivä
OP Mortgage Bank Covered Bond 2007	999 516	Kiinteä	4,500	6.6.2012
OP Mortgage Bank Covered Bond 2009	1 246 374	Kiinteä	3,125	19.11.2014
OP Mortgage Bank Covered Bond 2010	994 381	Kiinteä	2,375	15.6.2015
OP Mortgage Bank Covered Bond 2011	995 699	Kiinteä	3,250	1.4.2016
OP Mortgage Bank Covered Bond 2011	991 985	Kiinteä	3,500	11.7.2018
	5 227 956			
Arvostus	195 129			
Yhteensä	5 423 085			

LIITE 22. Varaukset ja muut velat	31.12.2011	31.12.2010
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	517	83
Siirtovelat		
Korkovelat	128 564	61 304
Muut	2 132	1 925
Yhteensä	131 213	63 311
Varaukset ja muut velat yhteensä	131 213	63 311

LIITE 23. Verovelat	31.12.2011	31.12.2010
Tuloverovelat	267	202
Laskennalliset verovelat	46	140
Verovelat yhteensä	313	342

Laskennalliset verovelat		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	61	62
Muista eristä	74	78
Yhteensä	134	140

Laskennallinen verosaaminen/-velka, netto -134 -140

Laskennallisten verojen muutokset 31.12.2011 31.12.2010

Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	-140	-137
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Eläkevastuut	-3	-2
Verokannan muutos/tulosvaik.laskennalliset verot	3	-
Muut	-	0
Kirjattu taseeseen		
Muut	93	-
Laskennalliset verosaamiset/ -velat yhteensä 31.12.	-46	-140

Tuloverosaamiset - -
Verosaamiset ja -velat yhteensä -46 -140

LIITE 24. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	31.12.2011	31.12.2010
Kesikorko	1,96	1,55
OPA 1/2007 dep.vaihtuvakorkoinen 12.2.2017.	20 000	20 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla yhteensä	20 000	20 000

Debentuurilaina on kokonaisuudessaan emoyhtiön merkitsemä ja maksetaan pois 12.2.2017.

LIITE 25. Oma pääoma	31.12.2011	31.12.2010
Osakepääoma	60 000	60 000
Vapaat rahastot	175 000	85 000
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto	13 799	10 224
Tilikauden voitto	7 655	3 574
Oma pääoma yhteensä	256 454	158 799

SVOP-rahasto on muodostunut OP-Pohjola osk:in pääomasijoituksesta 175.000.000 euroa.

Osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä

1.1.2010
31.12.2010

Osakkeiden lukumäärä	Osake-pääoma	Yhteensä
76 592	60 000	60 000
76 592	60 000	60 000

1.1.2011
31.12.2011

Osakkeiden lukumäärä	Osake-pääoma	Yhteensä
76 592	60 000	60 000
76 592	60 000	60 000

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.
OP-Pohjola osk:n omistus OP:asta on 100%.

Yhtiön vähimmäispääoma on kahdeksanmiljoonaa viisisataatuhatta (8.500.000) euroa ja enimmäispääoma sataviisikymmentämiljoonaa (150.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestystä muuttamatta. Osakkeita on vähintään 34.000 kappaletta ja enintään 136.000 kappaletta. Osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan yhtiön suostumus.

LIITE 26. Taseen luokittelu

	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon	Myytävissä olevat	Yhteensä
Varat				
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	82 434			82 434
Johdannaissopimukset		198 380		198 380
Saamiset asiakkailta	7 534 557			7 534 557
Osakkeet ja osuudet			17	17
Muut saamiset	96 301			96 301
Yhteensä 31.12.2011	7 713 293	198 380	17	7 911 690
Yhteensä 31.12.2010	5 118 844	71 255	17	5 190 117
Velat				
		Käypään arvoon	Muut velat	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	-		2 070 000	2 070 000
Johdannaissopimukset	-	11 212		11 212
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-		5 423 085	5 423 085
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-		20 000	20 000
Muut velat	-		131 526	131 526
Yhteensä 31.12.2011	-	11 212	7 644 611	7 655 823
Yhteensä 31.12.2010	-	21 835	5 010 399	5 032 235

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoön. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa n. 183 983,5 tuhatta euroa kirjanpitoarvoa korkeampi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenoön. Näiden käyvät arvot ovat olennaisesti kirjanpitoarvoja alhaisemmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittäminen nykyisessä markkinatilanteessa on vaikeaa. Muiden tase-erien osalta kirjanpitoarvot vastaavat oleellisilta osin käypiä arvoja.

LIITE 27. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Käypiin arvoihin arvostetut varat	31.12.2011	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa		
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***
Johdannaissopimukset	198 380	-	198 380	-
Yhteensä	198 380	-	198 380	-

Käypiin arvoihin arvostetut velat	31.12.2010	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa		
	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***
Johdannaissopimukset	71 255	-	71 255	-
Yhteensä	71 255	-	71 255	-

*Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörsseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten velkapapereista, vähintään luottoluokituksen A-omaavien valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu OP-Pohjola-ryhmässä OTC-johdannaiset, valtion velkasitoumukset, yritysten ja rahoituslaitosten velkapaperit, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

*** Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 ryhmään luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset, tietyt private equity sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

OP:lla ei ole siirtoja käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä.

VASTUUSITOUUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 28. Taseen ulkopuoliset sitoumukset	31.12.2011	31.12.2010
Sitovat luottolupaukset	3 692	7 456
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	3 692	7 456

LIITE 29. Vuokrasopimukset**OP-Asuntoluottopankki Oyj vuokralle ottajana**

OP-Asuntoluottopankki Oyj on vuokrannut toimitilat OP-Pohjola osk:lta.

Toimitilojen vuokrat	31.12.2011	31.12.2010
	33	31
Yhteensä	33	31

LIITE 30. Johdannaissopimukset

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2011

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Yhteensä	Käyvät arvot Varat	Velat	Luotto-vasta- arvo
	Alle 1v	1-5v	>5 v					
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	4 909 134	7 500 000	2 000 000	14 409 134	198 380	11 212	328 295	
Korkojohdannaiset yhteensä	4 909 134	7 500 000	2 000 000	14 409 134	198 380	11 212	328 295	

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2010

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Yhteensä	Käyvät arvot Varat	Velat	Luotto-vasta- arvo
	Alle 1v	1-5v	>5 v					
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	364 261	9 258 120	-	9 622 381	71 255	21 835	144 451	
Korkojohdannaiset yhteensä	364 261	9 258 120	-	9 622 381	71 255	21 835	144 451	

Kaupankäynnin ja suojauksen johdannaiset yhteensä 31.12.2011

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Yhteensä	Käyvät arvot Varat	Velat	Luotto-vasta- arvo
	Alle 1 v	1-5 v	>5 v					
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	4 909 134	7 500 000	2 000 000	14 409 134	198 380	11 212	328 295	
Johdannaiset yhteensä	4 909 134	7 500 000	2 000 000	14 409 134	198 380	11 212	328 295	

Kaupankäynnin ja suojauksen johdannaiset yhteensä 31.12.2010

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Yhteensä	Käyvät arvot Varat	Velat	Luotto-vasta- arvo
	Alle 1 v	1-5 v	>5 v					
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	364 261	9 258 120	-	9 622 381	71 255	21 835	144 451	
Johdannaiset yhteensä	364 261	9 258 120	-	9 622 381	71 255	21 835	144 451	

MUUT LIITETIEDOT**LIITE 31. Henkilöstö ja lähipiiri**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin vuonna 2011 viisi (5) henkilöä.

OPAn lähipiiriin muodostavat emoyhtiö OP-Pohjola osk tytäryhtiöineen, OP-ryhmän eläkevakuutusyhteisöt OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö sekä yhtiön hallintohenkilöt.

OP-Pohjola osk:n tytäryhtiöt:

Pohjola-konserni (Emoyhtiö Pohjola Pankki Oyj)	Helsinki
Helsingin OP Pankki Oyj	Helsinki
OP-Kotipankki Oyj	Helsinki
OP-Rahastoyhtiö Oy	Helsinki
OP-Henkivakuutus Oy	Helsinki
Helsingin Seudun OP-Kiinteistökeskus Oy	Helsinki
OP IT-hankinta Oy	Helsinki

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa

	2011			2010		
	Emoyhtiö	Hallinto- henkilöt	Muut	Emoyhtiö	Hallinto- henkilöt	Muut
Muut saamiset	-	-	365 920	-	-	176 884
Muut velat	20 052	-	2 279 828	105 131	-	1 788 673
Korkotuotot	-	-	-21 614	-	-	-18 228
Korkokulut	372	-	-179 891	261	-	-44 791
Osinkotuotot	-	-	-	-	-	-
Palkkiotuotot ja -kulut netto	-	-	1 388	-	-	1 935
Liiketoiminnan kulut	83	-	2 485	1 592	-	470
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat						
Palkat ja palkkiot	-	10	-	-	7	-
Tulospalkat	-	-	-	-	-	-
Lähipiirin omistamien Osakkeiden lukumäärä	76 592	-	-	76 592	-	-

Toimitusjohtajan palvelut on ostettu 1.8.2009 lukien Pohjola Pankilta. Kulut on kirjattu tuloslaskelmassa hallintokuluihin. Hallituksen jäsenille, jotka eivät ole OP-Pohjola osk:n tai sen tytäryhtiöiden palveluksessa, maksetaan kokouspalkkiota 550 euroa kokoukselta. Toimitusjohtajalla ei ole erillistä eläkesopimusta.

LIITE 32. Pitkänaikavälin kannustinjärjestelmät**Johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä**

OPAssa on käytössä johdon palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella järjestelyyn kuuluva toimitusjohtaja voi saada osittain Pohjola Pankki Oyj:n osakkeina ja osittain rahana selvitetävän palkkion. Palkkion suuruus määräytyy asetettujen tavoitteiden perusteella ja suoritetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluttua. Osakkeina ja rahana maksettava palkkion arvo jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjaksolle henkilökohtaisesti.

Henkilöstörahasto

OPAn työntekijät ovat OP-ryhmän henkilöstörahaston jäseniä. Voittopalkkioiden osuus OPAn henkilökoluista on vähäinen.

LIITE 33. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT**LIITE 34. Omat varat ja vakavaraisuus**

Omien varojen ja vakavaraisuuden tiedot on esitetty toimintakertomuksessa.

LIITE 35. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot

OPAn rahoitusvarat koostuvat liitetiedoissa 12-15 esitetyistä eristä. Rahoitusvaroista on kirjattu saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia 358 tuhatta euroa.

LIITE 36. Vastuut

	31.12.2011			31.12.2010		
	Kotimaa			Kotimaa		
	Kirjanpito- saldo	Arvon- alentumise	Siirtyvä korko	Kirjanpito- saldo	Arvon- alentumiset	Siirtyvä korko
Varat						
Saamiset luottolaitoksilta	82 434	-	18	61 673	-	4
Saamiset asiakkailta	7 534 557	358	10 865	5 008 381	-	4 519
Johdannaissopimukset	-	-	-	-	-	-
Muut	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	7 616 992	358	10 883	5 070 054		4 523
Taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Nostamattomat luotot ja limiitit	3 692	-	-	7 456	-	-
Johdannaissopimukset	328 295	-	-	144 451	-	-
Yhteensä	331 987	-	-	151 907	-	-
Vastuut yhteensä	7 948 979	358	10 883	5 221 961	-	4 523

Johdannaissopimuksista on esitetty kirjanpitoon kirjattu positiivinen markkina-arvo.

LIITE 37. Vastuut sektoreittain

	31.12.2011			31.12.2010		
	Taseen netto- vastuut	Taseen ulkopuoliset		Taseen netto- vastuut	Taseen ulkopuoliset	
	Kotimaiset	Kotimaiset	Yhteensä	Kotimaiset	Kotimaiset	Yhteensä
Yritykset	38 989	18	39 007	47 614	164	47 777
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	82 452	328 295	410 747	61 673	144 451	206 124
Kotitaloudet	7 506 434	3 674	7 510 108	4 965 290	7 292	4 972 582
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt						
Yhteensä	7 627 875	331 987	7 959 862	5 074 577	151 907	5 226 483

LIITE 38. Luottoriskit

Pankin keskeiset luottoriskimittarit osoittavat luottoriskitilanteen olevan vakaa. Järjestämättömiä saamisia oli 2 095 tuhatta euroa 31.12.2011. Saamisista ei ole kirjattu arvonalentumisia. Luottokanta oli hajautunutta. OPAlla ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vastuut ylittäisivät 10% omista varoista.

OPAlla oli erääntyneitä saamisia 1 228 tuhatta euroa 31.12.2011. Erääntyneeksi saamiseksi on laskettu ne lyhennykset ja korot, jotka ovat olleet maksamatta yli 30 päivää, mutta alle 90 päivää, sekä näiden luottojen koko jäljellä oleva pääoma.

LIITE 39. Vastuut luottokelpoisuusluokittain

	31.12.2011	31.12.2010
Henkilövastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen henkilövastuut luokka A	5 061 783	3 001 482
Taseen henkilövastuut luokka B	1 540 114	1 589 637
Taseen henkilövastuut luokka C	568 447	258 694
Taseen henkilövastuut luokka D	216 790	76 646
Taseen henkilövastuut luokka E	27 075	18 613
Taseen henkilövastuut luokka F	12 430	10 481
Taseen henkilövastuut luokittelematon	79 794	9 736
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut A	2 183	4 409
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut B	565	1 067
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut C	61	23
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut D	0	9
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut luokittelematon	864	1 785
Henkilövastuut yhteensä	7 510 108	4 972 582

	31.12.2011	31.12.2010
Yritysvastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen yritysvastuut luokka 2,0	175	810
Taseen yritysvastuut luokka 4,5	7	12 347
Taseen yritysvastuut luokka 5,0	10 834	31 394
Taseen yritysvastuut luokka 5,5	22 378	1 807
Taseen yritysvastuut luokka 6,0	3 047	268
Taseen yritysvastuut luokka 6,5	346	315
Taseen yritysvastuut luokka 7,0	1 045	172
Taseen yritysvastuut luokka 7,5	-	258
Taseen yritysvastuut luokka 8,0	336	123
Taseen yritysvastuut luokka 8,5	565	-
Taseen yritysvastuut luokka 9,5	-	24
Taseen yritysvastuut luokka 10,0	225	-
Taseen yritysvastuut luokittelematon	-	94
Taseen ulkopuoliset yritysvastuut luokittelematon	30	10
Taseen ulkopuoliset yritysvastuut luokka 4,5	-	110
Taseen ulkopuoliset yritysvastuut luokka 5,0	9	40
Taseen ulkopuoliset yritysvastuut luokka 5,5	5	5
Taseen ulkopuoliset yritysvastuut luokka 6,0	5	-
Yritysvastuut yhteensä	39 007	47 777

LIITE 40. Varainhankinnan rakenne

	31.12.2011	Osuus, %	31.12.2010	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	2 070 000	26,2	1 640 000	31,7
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 423 085	68,6	3 286 747	63,6
Muut velat	131 526	1,7	63 653	1,2
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla yhteensä	20 000	0,3	20 000	0,4
Oma pääoma	256 454	3,2	158 799	3,1
Yhteensä	7 901 064	100,0	5 169 198	100,0

LIITE 41. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan

31.12.2011	Alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 v	5 - 10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Saamiset luottolaitoksilta	82 434	-	-	-	-	82 434
Saamiset asiakkailta	185 338	517 404	2 506 787	2 262 029	2 062 999	7 534 557
Rahoitusvarat yhteensä	267 772	517 404	2 506 787	2 262 029	2 062 999	7 616 992
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	2 070 000	-	-	-	-	2 070 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	999 516	3 431 583	991 985	-	5 423 085
Rahoitusvelat yhteensä	2 070 000	999 516	3 431 583	991 985	-	7 493 085
31.12.2011		Alle 1 v	Yli 1 v			Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		3 692	-			3 692
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		3 692	-			3 692

31.12.2010	Alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 v	5 - 10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Saamiset luottolaitoksilta	61 673	-	-	-	-	61 673
Saamiset asiakkailta	125 351	382 450	1 803 660	1 526 960	1 169 961	5 008 381
Rahoitusvarat yhteensä	187 024	382 450	1 803 660	1 526 960	1 169 961	5 070 054
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	1 640 000	-	-	-	-	1 640 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-	3 286 747	-	-	3 286 747
Rahoitusvelat yhteensä	1 640 000	-	3 286 747	-	-	4 926 747
31.12.2010		Alle 1 v	Yli 1 v			Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		7 456	-			7 456
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		7 456	-			7 456

LIITE 42. Rahoitusriski

OPAn merkittävin rahoitusriskin lähde on keskittynyt varainhankinta. OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiuden hoito on keskitetty Pohjola Pankkiin ja tästä syystä myös OPA voi hyödyntää OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiusreservejä. OPAn hallitus on asettanut rahoitusriskin riskirajaksi, että kuuden kuukauden jakson aikana erääntyvät kiinteistövakuudelliset joukkovelkakirjalainat eivät saa ylittää nimellisarvoltaan 1,5 miljardia euroa. Vuonna 2011 raja ei ylittynyt.

LIITE 43. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan

Sopimuksen mukaiset uudelleenhinnoittelupäivät tai niitä aikaisemmat eräpäivät 31.12.2011.

31.12.2011	1 kk tai alle	> 1 - 3 kk	> 3 kk - 12 kk	> 1-2 v	> 2 v - 5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	82 434	-	-	-	-	-	82 434
Saamiset asiakkailta	2 618 430	1 816 426	3 032 521	9 827	35 041	22 313	7 534 557
	2 700 864	1 816 426	3 032 521	9 827	35 041	22 313	7 616 992
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	2 070 000	-	-	-	-	-	2 070 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-	1 194 645	-	3 236 454	991 985	5 423 085
Rahoitusvelat yhteensä	2 070 000	-	1 194 645	-	3 236 454	991 985	7 493 085
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	-	20 000	-	-	-	-	20 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus yhteensä	20 000	-	-	-	-	-	20 000
31.12.2010							yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	61 673	-	-	-	-	-	61 673
Saamiset asiakkailta	1 790 927	1 174 779	1 976 031	10 267	33 454	22 923	5 008 381
	1 852 600	1 174 779	1 976 031	10 267	33 454	22 923	5 070 054
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 640 000	-	-	-	-	-	1 640 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-	-	1 042 586	2 244 161	-	3 286 747
Rahoitusvelat yhteensä	1 640 000	-	-	1 042 586	2 244 161	-	4 926 747
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	-	20 000	-	-	-	-	20 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus yhteensä	20 000	-	-	-	-	-	20 000

LIITE 44. Korkoriski

OPAn korkoriskimittarina käytetään tunnuslukua, jossa 1 prosenttiyksikön korkotason nousun vaikutusta korkoposition nykyarvoon ilman asiakasmarginaalia verrataan pankin omiin varoihin. Vuoden lopussa tunnusluvun arvo oli käytännössä 0,06 %. Mittarille asetetut riskirajat vuoden vaihteen omien varojen määrällä olivat +/- 0,4 %. Pankin korkoriskiä voidaan pitää pienenä.

Korkoriskin herkkyysoanalyysi

Tuhatta euroa	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus tulokseen		Vaikutus omaan pääomaan	
			31.12.2011	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2010
Korkoriski (1)	korko	1 %-yksikköä	149,7	-152,0	110,8	-112,5

(1) Nettoherkkyys kaikkien korkojen samanaikaiselle muutokselle vastaavana ajankohtana oli 149,7.

LIITE 45. Kiinteistöriski

OPAn haltuun ei ole joutunut maksamattoman saamisen vuoksi kiinteistöjä, asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita tai osuuksia.

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUS

Helsingissä 8. päivänä helmikuuta 2012

Harri Luhtala

Sakari Haapakoski

Hanno Hirvinen

Mika Helin

Mikko Hyttinen

Heikki Kananen

Elina Ronkanen-Minogue

Mikko Rosenlund

Lauri Iloniemi

Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 9. päivänä helmikuuta 2012

KPMG Oy Ab
KHT-yhteisö

Eija Kauppi-Hakkarainen
KHT

KPMG Oy Ab
PL 1037
00101 HELSINKI

Käyntiosoite:
Mannerheimintie 20 B
00100 HELSINKI
Puhelin 020 760 3000
Faksi 020 760 3897
www.kpmg.fi

TILINTARKASTUSKERTOMUS

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet OP-Asuntoluottopankki Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2011. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan taikka rikkooneet luottolaitostoiminnasta annettua lakia, osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arviointi. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arviointi.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Toimintakertomus antaa Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsinki 9. helmikuuta 2012

KPMG OY AB

Eija Kauppi-Hakkarainen
KHT

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OPA SAP tositelajit ja tositenumerosarjat V. 2011

Sovellus- tosite)	Nimi	Numerosarja Tositelaji	Rea-tunnus		
			alku	loppu	
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999	
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999	
	ALV-SIIRTO	ST	1000220001	1000229999	
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999	
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999	
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999	AMR972
	AUTOM.KIRJAUS/ALS	ED	9910020001	9910029999	
	AUTOM.KIRJAUS/ALS-JOLLA	JJ	9910200001	9921029999	
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999	
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999	
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999	
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999	
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999	
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999	
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999	
	KÄYTTÖOMAISSUUS	AA	1010000001	1010999999	
	KÄYTTÖOMAISSUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999	RABUCH00 **)
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoidtavat	LG	1027000001	1027999999	
	LASKU e-Flow/SAP eliminoidtavat	LF	1021000001	1021999999	
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999	
9900052	LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999	***)
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999	MGKR2005, MGKR2006
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999	OKO/PR93
	MYYNLILASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	DR	1030000001	1030999999	
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999	
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999	
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999	PR002
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT	9910210001	9910219999	PR402
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999	***)
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999	
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999	
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999	MGKR2004
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999	MGKR2001
	SALDONSIIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999	
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999	MGKR2002
	SOS.KULUVELAN SIIRTO	SR	1000230001	1000239999	
	SOS.KULUVELAN SIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999	
	TASAUS	MT	1040000001	1040999999	
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999	
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999	
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999	
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999	
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999	
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999	
	RYHMÄKOHTE.ARVONALENT	GX	1000180001	1000189999	Tosite: VLORZ01

SAPin tositemäärittely, kuukausipääkirja ja SAPin Ostovelka - ja myyntisaamistilien pääkirja

*) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.

Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna

**) REA-arkistointijärjestelmään.

***) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa